

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskraft

til

den offentlige Examen

i

Kongsbergs Mittel- og Realskole

i Juni og Juli 1865.

INDHOLD:

1. Sophokles's Philoktetes, Vers 1 – 667, oversat af Adjunkt M. J. Bugge.
2. Skoleefterretninger.

Kongsberg 1865.

Trykt af N. Erlandsen.

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen

i

Kongsbergs Mittel- og Realskole

i Juni og Juli 1865.

INDHOLD:

1. Sophokles's Philoktetes, Vers 1 – 667, oversat af Adjunkt M. J. Bugge.
2. Skoleefterretninger.

Kongsberg 1865.

Trykt af N. Erlandsen.

Sophokles's Philoktetes

oversat vv. 1—667

af

M. J. Bugge,
Adjunkt.

Forord.

For endel Aar siden læste jeg som Lærer i Græsk ved Fredrikshalds lærde og Realskole Sophokles's Philoktet med de ældste Disciple. Jeg pleiede dengang at diktere disse en metrisk Oversættelse, der imidlertid i strengeste Forstand var bestemt til Skolebrug.

Da jeg afvigte Höst af Rektor Graff blev anmodet om Bidrag til et paatænkt Skoleprogram herfra for 1865, opstod den Tanke hos mig at optage hint Arbeide, bruge deraf, hvad bruges kunde, og søge at finde en heldigere Form for det Övrige. Jeg havde naturligvis helst oversat hele Tragedien; men jeg vandt ikke længer frem af Mangel paa Tid.

Som Grundlag for Oversættelsen har tjent Wunders 2den Udgave. Hvor jeg har afvejet fra Wunders Text, er dette udtrykkelig bemærket og i Regelen begrundet. Ligesaa flere Steder, hvor jeg ikke har kunnet dele Wunders eller den almindelige Opfatning af et Steds Betydning. Paa den anden Side har jeg ofte indtaget Wunders Ord, hvor disse tjene til at motivere en Mening, der er væsentlig forskjellig fra den almindelige angaaende Textens rette Bestemmelse eller Forklaring.

Med Hensyn til den metriske Behandling af Chorsangene maa jeg bemærke Fölgende. Overalt at gjengive det græske Metrum gaar ikke an uden det voldsomste og unaturligste Brud paa al Rhythmus. Jeg har væsentlig fulgt det af Wilster (i Fortalen til hans Oversættelse af Euripides) opstillede Princip og søgt at finde Rhythmer, der forekom mig at kunne være nogenlunde karakteristiske for Indholdet.

Kongsberg den 30te April 1865.

Oversætteren.

Odysseus.

- Se her er Lemnos' Kyst, af Havet strømmet rundt,
Af Dødelige ubeboet, ja ei betraadt,
Hvor jeg, Du Ætling af Helleners bedste Helt
Achilleus' Son Neoptolemos! fördum satte ud
5 Den Poias' Søn fra Melis — saa bemyndiget
Af Høvdingerne — dengang han i syge Fod
Af Edder drypped, saa vi kunde ikke da
Drikoffer tage fat i Ro, og heller ei
Røgoffer; stedse hele Leiren fyldte han
10 Med Skrig saa vilde og om Uheld varslende,
Med Raab og Stønnen; dog hvi tale herom nu?
Det er os ei den rette Tid til mange Ord,
At han for Alting ei skal mærke, jeg er her,
Og jeg mit hele Anslag spilde, som jeg tror
15 Ret snart skal fange ham; og din Sag er det nu
At staa mig bi herefter, undersøge, hvor
En Hule gaar igjennem Fjeldet helt, saa der
Om Vintren Solen tvende Gange dvæler, mens
Om Somren Grottens friske Luftning vifter Sovn.
20 Lidt nedenfor tilvenstre Du, kanhænde, ser
Et Kildevæld, hvis ellers det er til endnu.
Gaa Du nu stille hen og saa Du melde mig
Om her det findes, eller paa et andet Sted,
At Du kan høre mig fortælle, hvad jeg har
25 At sige end, og fælles vi kan handle saa.

Neoptolemos.

Den Ting, Du nævnte, Drot Odysseus, er ei fjern;
Thi netop saadan Hule tror jeg her at se.

Od.

Deroppe? eller nede her? jeg ei forstaar —

Neopt.

Heroppe, og ei mindste Lyd af noget Fjed.

Od.

30 Se, om han ei i Søvnens Arme hviler just.

Neopt.

Jeg ser en Bolig ganske tom; der Ingen er.

Od.

Og er derinde heller intet Husgeraad?

Neopt.

En Bunke Blade, trykket ned, som sov En her. (¹)

Od.

Forresten tomt? Ei Mere under Grottens Tag?

Neopt.

35 Her er et Bæger, helt og holdent gjort af Træ,
En ringe Kunstners Arbeid, samt det Fyrtoi her.

Od.

Hans Eiendom det netop er, Du nævnte nys.

Neopt.

O fy! her Mere er! se disse Klude, som
Herinde tørres, fulde af en Sygdom tung.

Od.

40 Ja Manden ganske vist paa disse Steder bor

Og er ei fjern; thi hvordan skulde vel en Mand
Gaa langt, som længst alt lide fik af syge Fod?

Nei enten er han gaaet efter Næring ud,

Hvad heller etsteds han et Blad til Lindring saa.

45 Saa send da nu vor Følgesvend paa Speiden ud,

At han for Alt ei umærkt kommer over mig,

Hvem han vel heller fik end hele Argos fat.

Neopt.

Nu — alt han gaar afsted at vogte paa hans Gang.
Og sig nu Du saa videre, hvad Du ønsker mer.

Od.

50 Achilleus' Søn! mod Maalet, som Dig førte hid,
Du kjækt maa stræbe, ikke blot med Legemskraft;
Men selv om Du faar høre noget ganske Nyt,
Da staa mig kraftig bi som trofast Bundsforvandt.

Neopt.

Sig frem da, hvad Du vil —

Od.

Ved listig Tale Du

55 Maa søge at besnære Philoktetes' Sind.
Naar han dig spørger, hvem Du er, hvorfra Du kom,
Da svar: Achilleus' Søn; det trænger ei til Skjul;
Du stævner nu mod Hjemmet, og Du har forladt
Achaierne med deres Flaade, fuld af Harm,

60 Fordi de først ved Bønner fik Dig fra dit Hjem
— De kun paa den Vis mægted tage Ilion —
Men siden, da Du kom, Achilleus' Vaaben Dig
Formente, trods din Fordring hel retmæssig var,
Og tvertom gav dem til Odysseus; sig da kun

65 Om mig det Værste, Allerværste, som Du vil.
Thi mig Du hermed slet ei saarer; hvis Du ei
Gjør saa, Du volder samtlige Argiver Sorg.
Thi faa vi ikke dennes Bue i vor Magt,
Kan Du ei lægge øde Dardanos's Land.

70 Og hør saa dette, hvordan ikke jeg, men Du
Kan trygt og uden Fare nærme Dig til ham.
Du seiled ud, af Ingen tagen jo i Ed,
Ei heller tvungen, heller ei med første Tog.
Jeg derimod — jeg Intet heraf nægte kan,

75 Saa at jeg er fortabt, hvis Buen hos sig just
Han har og ser mig — Dig, m i n V e n, jeg styrter med.
Men netop dette maa du tænke ud, hvordan

Ved List Du faar de ubetvungne Vaaben fat.
 Jeg ved, min Søn, Naturen ikke skabte Dig
 80 Til saadan Tale, heller ei til Rænkesmed;
 Men sød er Seiren jo at vinde, derfor kun
 Friskt Mod! vi siden ville staa som Retfærds Mænd.
 Kun nu en stakket Stund af Dagen giv Dig hen
 Til mig foruden Blusel; siden hedde Du
 85 Den hele Tid af alle Mænd den Frommeste!

Neopt.

Den Tale, jeg med Harme hører, Lartios' Søn, (²)
 Vid: den med lige Afsky sætter jeg i Værk.
 At bruge Rænker — det var aldrig min Natur,
 Ei heller, som man siger, hans, hvis Søn jeg er.
 90 Men til med Magt at føre Manden bort beredt
 Jeg er, ei saa med List; han med sin ene Fod
 Kan jo ei magte os, saamange som vi er'.
 Sandt! til din Bistand kom jeg hid og nødig vil
 Forræder kaldes; dog jeg heller, Drot, mit Maal
 95 Med Ære feiler, end med Skjændsel vinder Seir.

Od.

Jeg engang selv, Du ædle Faders Søn, var ung
 Med langsom Tunge, men med altid færdig Arm;
 Men nu, i skjønnsom Alder, ser jeg, at for os
 Det Tungen er, ei raske Daad, som styrer Alt.

Neopt.

100 Hvad Andet byder Du mig da, end tale Løgu?

Od.

Jeg siger: Philoktetes fange Du ved List!

Neopt.

Hvi heller List, end føre ham godvillig med?

Od.

Han følger slet ei villig — Magt ei tager ham.

Neopt.

Har til sin Styrke han saa stærk Fortrøstning da?

Od.

105 Ja Pile, som ei feile; Død de sende frem.

Neopt.

Ham kan man altsaa ei engang sig nærme trygt?

Od.

Nei — hvis Du ei ved List, som sagt, ham fanger først.

Neopt.

At tale Løgn Du holder altsaa ei for Skam?

Od.

Nei — ikke, hvis kun Frelse bringer Dig din Løgn.

Neopt.

110 Med hvilket Blik kan En vel vove slige Ord?

Od.

Naar Vinding er dit Maal, ei Nølen sømmer sig.

Neopt.

Hvad Vinding da for mig, om han til Troja kom?

Od.

Alene denne Bue Troja tage kan.

Neopt.

Skal jeg da ei forstyrre det? saa sagde I —

Od.

115 Ei Du foruden den, ei den foruden Dig.

Neopt.

Jeg sik da gjøre Jagt paa den, naar saa det er.

Od.

Ja gjør Du dette, vinder Du en dobbelt Pris.

Neopt.

Sig hvilken! og jeg vil ei længer vægre mig.

Od.

Du vil paa engang da faa Navn af klog og kjæk.

Neopt.

120 Velan, jeg gjør det, jager hver en Blusel bort.

Od.

Har Du i Minde, hvad jeg før har raadet Dig?

Neopt.

Vær ganske rolig, naar jeg engang gav mit Ord.
Od.

Saa bliv nu Du tilbage, tag imod ham her,
Mens jeg gaar bort for ei at vorde seet med.
125 Vor Speider jeg til Skibet atter sender hen;
Og hvis I tykkes mig forlænge dvæle her,
Jeg hid igjen vil sende ham tilbage; men
Hans sande Skikkelse jeg først vil skjule ved
En Skibsherres Væsen, at han ukjendt være kan.
130 Og naar hel broget han, min Søn, da taler, grib
I Talens Løb saa, hvad der passer vel for Dig.
Jeg gaar ombord nu, lægger dette i din Haand;
Den listige Fører Hermes lede os, med ham
Athana Seirsguddom, Byers Værn, mig altid huld!

Choret.

Strophe 1.

135 Hvad skal jeg, Herre, fremmed i et fremmed Land,
Den Mistænksomme sige, hvad ham skjule?
Sig mig dog dette, thi dens Kløgt overgaar Andres
Klogskab og Tanke, som
140 Zeus's hellige Scepter svinger.
Du, min Søn, bær jo fra fjerneste ⁽³⁾
Old denne Høihed i Arv; derfor sig mig nu,
Hvad Bistand Du monne behøve.

Neopt.

Kanhænde Du har nu Lyst til at se
145 Det afsides Sted, hvor hjemme han har.
Saa se Dig da om uden Frygt; men naar
Den Rædsomme hid monne komme, da trød
Fra Hulen herud alt efter mit Vink ⁽⁴⁾
Og prøv saa at staa mig tilrede.

Choret.

Modstrophe 1.

150 Hvad længst mig laa paa Hjerte, Du mig byder Drot: ⁽⁵⁾

Til dit Bedste vøgte paa dit Oie.

Sig mig kun derfor det Sted, hvor Boligen findes,
Og hvor han vanker.

155 Hel betimelig vilde jeg høre,

— At han ei brat kommer over mig —

Stedet og Vaanningen, Veien, han færdes paa,
Derinde, hvad heller herude.

Neopt.

Hans Hus ser Du hist med en dobbelt Dør

160 I Klippehal. (6)

Choret.

Men hvor er den stakkels Mand da selv?

Neopt.

For mig er det klart, at ham Hungren bød

Nu styre sin Gang her i Nærheden just.

Thi Sagnet gaar, at paa den Vis kun

165 Han frister sit Liv ved med største Besvær

Med fjedrede Pile de vildene Dyr

At skyde og ei

Finder i Ulykken Lindring.

Choret.

Strophe 2.

Ynkes maa jeg vel over ham,

170 Ham ei Dødelig tænker paa,

End ei kvæger et Venneblik,

Jammerfuld, altid alene.

Rædsom Syge han lider af,

Raadvild er han, saaofte som

175 Nøden ham truer; hvor kan han staa slig Elendighed ud?

O Dødeliges Kløgt!

Arme Menneskeslægter!

Uden Maal Eders Jammer.

Mød-Strophe 2.

Han stod vistnok i Række med

180 Hver en høiædel Fyrsteslægt. (7)

Alt han mangler i Livet dog,
 Afsides, ganske alene.
 Laadne, spættede Dyr ham er
 Ene Selskab i Ulykken.

185 Hunger i Smerte! hvor findes lægende Tröst for hans
 Sorg?

Men dybt og uden Rast
 Farer videnom Echo (⁸)
 Af saa bitter en Klage.

Neopt.

Alt dette er ganske naturligt for mig;
 190 Thi fra Guderne var, hvis jeg har noget Skjön,
 Ei alene den Kval, som over ham för
 Fra Chryse, saa grum udi Sinde, alt kom;
 Men og, hvad han nu lider uden en Ven,
 Er visselig efter en Guddoms Raad,
 195 At ei han skal spænde mod Troja för
 Den Gudernes Bue, som seirede steds,
 För Tiden er kommen, da Byen af hin
 Efter Sagnet maa vorde betvungen.

Choret

Strophe 3.

Stille nu, min Sön!

Neopt.

200 Sig hvorfor?

Choret.

Klart jeg hörte her et Skrig, (⁹)
 Saadan et, som ligned Stemmen af en Mænd i Vaande stedt,
 Etsteds her, hvad heller hist.
 Ganske vist mit Øre naar
 Lyden nu af En, som frem
 Slæber sig med stor Besvær.
 205 Godt den stærke Röst jeg hörer
 Komme fjerntfra, lidet liflig;
 Thi hel lydelig han klager. (¹⁰)

Modstrophe 3.

Fat, min Søn, nu —

Neopt.

Sig, hvad er det?

Choret.

— nye Tanker her paa Stand!

210 Thi ei længer fjern er Manden; ganske nær han er os alt.

Ei med Fløiters Lyd han nu

Som en landlig Hyrde hid

Mod os skrider; nei han har

Enten etsteds stødt sig just,

215 Saa af Smerte høit han skriger;

Eller Skib han saa i barske

Havn; hel gyseligt han raaber.

Philoktetes.

Ha Fremmede!

Hvem ere I, som landed her med Aareslag,

Hvor hverken findes Havn, ei heller Mennesker?

220 Fra hvilket Fædreland, af hvilken Slægt skal jeg

Ret sige, at I ere? Dragtens Snit alt er

Hellenisk, o saa dyre Skue for mit Blik.

Men Eders Stemme vil jeg høre; ræddes ei

Og gyser ei tilbage for den vilde Mand,

225 Men ynker en Ulykkelig, som enø her

Forladt og venneløs maa friste usle Liv,

Og taler frit, saasandt I kom som Venner hid.

Saa svarer dog! thi hverken er det ret, at jeg

Af Eder svigtes heri, eller I af mig.

Neopt.

230 Saa vid da, Fremmede, nu dette først, at vi

Hellener er; Du herom önsked jo Besked.

Phil.

O dyrebare Röst! ak! at jeg skulde dog

Omsider høre Stemmen af en saadan Mand.

Hvad Trang, min Søn, har fört, har drevet Dig herhen?

235 Og hvilket Ønske? hvilken Luftning, mig saa kjær?
O sig mig Alt, at jeg kan vide, hvo Du er.

Neopt.

Fra havomkrandste Skyros regner jeg min Byrd.
Jeg stævner nu mod Hjemmet; jeg Achilleus' Søn
Neoptolemos mig kalder; se, nu ved Du Alt.

Phil.

240 O Søn af elsket Fader, af saa kjært et Land!
O Føstersøn af Gubben Lykomedes! sig:
Hvad Ærind drev din Snekke hid? hvor kom Du fra? (11)

Neopt.

For Øieblikket kommer jeg fra Ilion.

Phil.

Hvad siger Du? Du var jo ikke med os Du,
245 Da første Gang vi drog afsted mod Ilion?

Neopt.

Tog ogsaa Du personlig Del i den Strabads?

Phil.

Ha Yngling! ved Du ikke, hvem Du for Dig ser?

Neopt.

Hvorledes kan jeg kjende den, jeg aldrig saa?

Phil.

Og ei engang mit Navn Du hørte nogen Tid,
250 Et Frasagn om de Lidelser, mig tæred hen?

Neopt.

Nei, nei! jeg Intet ved af det, Du spørger om.

Phil.

Ve mig Elendige! af Guderne forhadt!

Saa ei engang et Rygte om en saadan Lod
Har naaet Hjemmet eller en hellenisk Plet!

255 Men de, som skjændig kasted mig herud, de le
Og tie stille, mens min Sygdom blomstrer frisk
Beständig end og voxer herligt mer og mer.
Saa vid da, unge Mand, Du en Achilleus' Søn,
At han, der for Dig staar, er den, Du dog vel har

- 260 Hört nævne som Herakles' Vaabens Eiermand,
 Poias' Sön Philoktetes! ham, saa skjændigen
 De tvende Hærens Förere i Ledtog med
 De Kefalleners Drot her slængte ensom ud,
 Fordi en grusom Syge tæred paa hans Kraft,
- 265 Da ramt han var af grunne Slanges vilde Bid.
 Min Sön! med denne lode de mig ene her,
 Og drog saa videre, dengang de fra Chryses Ø
 Med hele Flaaden havde lagt til Landet her.
 Da fryded de sig vel, da efter Bölgegang
- 270 De saa mig sove trygt paa Strand i Grottens Ly,
 Og droge fra mig bort; men först de havde slængt
 Som til en ussel Stakkel nogle Pjalter hen
 Samt nogle Levnettsmidler. Selv de friste Sligt!
 Og Du, min Sön! sig: hvordan tror Du vel, at jeg
- 275 Saa vaagned op, da hine vare dragne bort?
 Hvormange Taarer? Hvilken Jammer i min Nöd,
 Da Skibene, med hvem jeg togede, jeg saa
 Forsvundne alle, ingen Mand paa Stedet mer,
 Som kunde Haand mig række eller være mig
- 280 Til Bistand i min Sygdom? da jeg saa mig om,
 Jeg Intet til mit Selskab uden Smerte fandt,
 Men heraf, o min Sön, ret megen Overflod!
 Tid efter anden gik alt hen for mig, og nu
 Jeg maatte ensom under dette usle Tag
- 285 Mig selv betjene; hvad der stilled Hungrens Krav,
 Mig hentede denne Bue; vinget Due blev
 Dens Bytte; naar da Pilen flöi fra Strengen ud
 Og Maalet rammed, maatte selv jeg arme Mand
 Did hvergang krybe, og hel ynkelig min Fod⁽¹²⁾
- 290 Jeg slæbte med mig; naar jeg saa igjen en Drik
 Mig maatte hente, og, naar Is om Vintren laa,
 Lidt Kvas mig bryde, selv jeg Stakkel krøb derhen,
 Og snildt jeg fik det; saa igjen jeg mangled Ild;
 Men ved at gnide Sten mod Sten med Möie frem

- 295 Jeg lokked skjulte Ild, som holder op mit Liv.
 Thi Grotten, som mig huser her, og Ild — de kan (¹³)
 Mig Alt forskaffe, kun ei det at vorde karsk.
 Og hör, min Sön, nu ogsaa Lidt om Øen her.
 Hid stævner ingen Sömand af sin egen Lyst;
- 300 Her er ei Havn, ei Sted, hvor han kan seile hen
 Og kjøbe Vinding eller tages mod som Gjæst.
 Hid gaa ei kloge Dödeliges Sömandstog.
 Imod sin Villie, tror Du, landed En vel her?
 Ja vistnok — Sligt os times jævnt i lange Liv.
- 305 Men naar da Slige komme hid, min Sön, de vel
 Med Ord forbarmes over mig; de gav vel og
 Lidt Mad af Medynk, eller og et Klædebon.
 Dog det vil Ingen, naar jeg derom minder ham,
 Mig frelse hjemad; jeg Ulykkelige alt
- 310 I ti Aar snart forsmægted her af Sult og Nöd,
 Imens jeg graadig Sygdom stedse Næring gav.
 Saa har, min Sön, Atreider og Odysseus' Magt. (¹⁴)
 Imod mig handlet; dem Olympens Guder dog
 Gjengjælde engang alle mine Lidelser!

Choret.

- 315 Det billigt er, at med de Fremmede, som kom,
 Jeg ogsaa ynkes over Dig, Du Poias' Sön.

Neopt.

Jeg selv kan vidne her ved disse dine Ord; (¹⁵)
 Jeg ved, at de er sande; selv jeg prøvet har
 Atreiders og den Helt Odysseus' onde Sind.

Phil.

- 320 Har ogsaa Du en Klage mod Atreiderne,
 De farlige, saa Uret har din Vrede tændt?

Neopt.

Ja gid min Haand dog engang mætted al min Harm,
 At Sparta og Mykenæ kunde kjende, at
 Og Skyros Moder blev til Mænd, fuldkraftige!

Phil.

325 Ret saa, min Sön! men hvorfor gav da saadan Du
Dem Skylden for din dybe Harm, da hid Du kom?

Neopt.

Ja — jeg vil sige, Poias' Sön, skjönt knapt jeg kan,
Hvor jeg af dem blev haanet, da jeg kom derhen.
Thi da nu Dödsens Lod Achilleus rammede —

Phil.

330 Ve mig! saa sig ei Mere, förend jeg faar hört
Det först, om Peleus' Sön sit Liv har ladet alt.

Neopt.

Ja — han er död, ei for en Mands Haand, men en Guds;
Med Buen vog ham selve Phoibos, siger man.

Phil.

Nu! ædel var hans Bane, som den Döde selv.

335 Men raadvild er jeg nu, min Sön: skal först din Sorg
Jeg fritte ud, hvad heller klage over ham?

Neopt.

Jeg tror, at Nok Du har af Smerte hos Dig selv,
Ülykkelige, og kan spare Næstens Dig.

Phil.

Ja — Du har Ret. Fortæl mig da paany igjen

340 Din egen Sag, den, hvordan de har haanet Dig.

Neopt.

Paa broget Snekke seiled efter mig de To:
Min Faders Fostrer og Odysseus, Guder lig.
De sagde — sandt, hvad heller uden Grund — at da
Min Fader var ei mere, Guders Villie böd,

345 At ingen Anden indtog Pergama end jeg.

Min Ven! ved saadan Tale ikke lange Tid
De fik mig til at dvæle — flux jeg Skib besteg,
Vel mest af Længsel at faa se den Döde end,
För han blev jordet; thi end aldrig jeg ham saa.

350 Men hertil vistnok kom den fagre Hæder, om
Jeg kunde tage Borgen, naar jeg kom derhen.

- Alt paa den anden Dag jeg seiled, da til Land
 Jeg lagde Snekken ved Sigeums bitre Kyst
 Med gunstig Bör, og strax den hele Hær i Kreds,
 355 Da jeg steg ud, mig favned, svor, at atter den
 Saa levende Achilleus, som da var ei mer.
 Men han — han læa nu der; og jeg Usalige
 Ei længe efter, da jeg havde ham begrædt,
 Gik til Atreiderne som Venner — hel rimeligt!
 360 Bad om min Faders Vaaben og hans andet Gods.
 Men de, de talte, ve mig! Ord saa frække: Hör,
 Achilleus' Sön! Din Faders Eiendom Du kan
 Forresten tage; men de Vaaben der alt har
 En anden Mand, Laertes' Sön, i Eie nu.
 365 I Taarer brast jeg ud og strax kom fra mig selv ⁽¹⁶⁾
 Af Harme dyb, og opbragt talte jeg da saa:
 Du Frække! har I vovet, för I spurgte mig,
 At give mine Vaaben til en anden Mand?
 Men da Odysseus sagde, thi han stod just der:
 370 Ja vist, min Sön! og billig denne Gave var,
 Thi jeg var nær og frelste disse og ham selv.
 Da harmfuld strax jeg om mig hug med onde Ord
 Af alle Slags — paa Intet jeg det mangle lod —
 Naar han mig mine Vaaben skulde tage bort!
 375 Men her blev han, der ellers ei saa let var vred,
 Vel bidt af, hvad han havde hört, og svared saa:
 Du var ei dengang, hvor vi vare, men hvor Du
 Ei burde; da du taler her med Mund saa fræk,
 Med disse aldrig Du til Skyros seile skal.
 380 Da Sligt jeg nu har hört og haardt beskjemmet er,
 Til Hjemmet seiler jeg, berövet Mit af ham,
 Odysseus — skjændig selv, som skjændig og hans Byrd.
 Og dog jeg finder ham saa skyldig ei, som dem,
 Der staa i Spidsen; thi den hele Stat og Hær
 385 Er Förernes; og den, som handled för blandt os,
 Ei smukt, ved Ord af Læreven blier mere slet.

Nu ved Du Alt; hver Uven af Atreiderne,
Af Guderne han være elsket, som af mig!

Choret.

Du Bjergets Guddom, Altings Liv, (¹⁷)
Selve Zeus's Moder!

390 O Gaia, Du som throner ved
Paktol stor og guldrig!;
Dig, høieste, Moder jeg paakaldte hist,
Da Atreidernes Overmod rammed min Ven,
Da hans fædrene Vaaben de skjænkede bort
395 Til Lartios' Søn som hans høieste Zir.
Hil Dig Du Salige! styrer din Haand
Löver, Tyrenes Bane.

Phil.

Med sikkert Tegn paa Smerte, som det synes mig,
Har I nu seilet hid til os, o Fremmede,
400 Og mig I stemme med, saa vel jeg vide kan,
At dette er Atreiders og Odysseus' Værk.
Thi han hvert nedrigt Ord vil tage i sin Mund,
Det ved jeg grant, og ingen Niddingsdaad vil sky;
Til sidst han derfor intet Godt vil rette ud.
405 Saa det slet ikke undrer mig, men om Ajas,
Den Store, var der, saa derpaa og taalte det.

Neopt.

Han var ei længer, Ven, ilive; aldrig mig
Var bleven rövet dette, mens han leved end.

Phil.

Hvad siger Du? er ogsaa han alt vandret bort?

Neopt.

410 Ja vid, at han ei færdes mer i Lyset her.

Phil.

Ve mig, Elendige! men Tydeus' Søn og han,
Som til Laertios blev solgt af Sisyphús, (¹⁸)
De er ei döde! — thi de burde ikke levt!

Neopt.

Nei langfra! det er vist; nei tvertimod de nu
415 I Skuddet ere höit i de Argivers Hær.

Phil.

End han, den gamle brave Mand, min gode Ven,
Nestor fra Pylos, lever han? thi han jo tidt
Afværged hines Ondskab ved de vise Raad.

Neopt.

Ham gaar det nu kun slet fra den Tid, ham forlod
420 Paa Dödens Bud hans kjære Sön Antilochos (¹⁹)

Phil.

Ve mig! der meldte Du mig atter Tvendes Död,
Hvis Undergang jeg sidst af Alles vilde hört.
O ve! sig, hvorhen skal man vende da sit Blik,
Naar de eré døde, mens Odysseus ei er der, (²⁰)
425 Hvor han i hines Sted alt burde nævnes död?

Neopt.

Ja han en smidig Fægter er; men ofte dog,
O Philoktetes, smidig Klögt har snublet med.

Phil.

Men sig mig dog, ved Guderne! hvor var dengang
Patroklos, som din Fader var det Kjæreste?

Neopt.

430 Var ogsaa död; i Korthed denne Sag jeg vil
Forklare Dig: ei gjerne nogen ussel Mand
Sig Krigen fælder — altid just de Gjæveste.

Phil.

Jeg vidne kan med Dig, og netop derfor nu
Jeg vil Dig spørge om en Mand, vel uden Værd,
435 Men med sin Tunge slu og stærk, hvor ham det gaar?

Neopt.

Hvem Anden end Odysseus mener Du vel nu?

Phil.

Ei ham jeg mente, men Thersites hed en Mand,

Som pleied tale vidt og bredt om Noget just, (²¹)
Naar Ingen ønsked; ved Du, om han lever end?

Neopt.

440 Ei saa jeg ham, men hørte, at han end var til.

Phil.

Naturligvis; thi endnu intet Slet forgik.

Men netop herom frede vel de Himmelske;

Og det, som slet er og forvorpent, just med Lyst

De drage atter op fra Hades, men derned

445 Det Rette og det Gode altid sende de.

Hvorledes tage, rose dette, naar jeg, mens

Jeg lover Himlen, onde Guder finder kun?

Neopt.

Jeg vil, Du Søn af en oitaisk Fader, nu

Herefter fra det Fjerne kun se Ilion

450 Og Atreus' Sønner og for disse vogte mig. (²²)

Hvor Skurken magter mer end Brave, og alt Godt

Tilgrunde gaar, og Uslingen faar raade helt —

Nei slige Mænd jeg ingensinde elske vil.

Men Skyros fuld af Klipper skal herefter Nok

455 Mig være, saa jeg Glæden finder i mit Hjem.

Og nu jeg gaar til Skibet hen; Du Poias' Søn,

Lev vel, lev vel! gid ved din Sygdom Guderne

Dig ville skille, alt som selv Du ønsker det.

Og lader os nu gaa, at vi, naar Guden vil

460 Os Bör forunde, kunne seile flux afsted.

Phil.

Alt nu, min Søn, I fare?

Neopt.

Ja; thi byder os

Vor Fordel ret paa Vinden nøie give Agt.

Phil.

Nu ved din Fader, ved din Moder, o min Søn!

Ved Alt, hvad Hjemmet for Dig har af dyrebart,

- 465 Jeg Dig bönfalder: lad mig ei tilbage her
 Saa ene og forladt med disse Onder, som
 Du ser, og som Du alt har hört mit Selskab er!
 Men som en Biting Du mig tage! stor Besvær,
 Jeg ved det nok, Du have vil af denne Last.
- 470 Dog vær taalmodig! af de Ædle Skjændslen jo
 Forhadt er, mens det Gode æres hos dem höit.
 Hvis dette Du undlader, hæslig Skam din Lod.
 Men gjør Du det, min Sön, et Ry af Hæder fuldt,
 Hvis jeg ilive kommer end til Oites Land.
- 475 Lad gaa! en hel Dags Byrde ei engang Du faar;
 Hold ud, og slæng mig hen ombord kun, hvor Du vil,
 I Rummet, Skibets Forstavn, Bagstavn, hvorsomhelst
 Jeg dem, som fare med mig, mindst besvære vil.
 Sig ja, min Sön, ved selve Zeus, de Bönners Gud!
- 480 Og lad Dig overtale! jeg paa mine Knæ
 Bönfalder Dig, skjönt kraftlös, ussel, balt: o slip
 Mig ei saa ene, fjernt fra Spor af Mennesker,
 Men tag mig med og frels mig enten til dit Hjem,
 Hvad heller til Euböa, til Chalkodons Bo.
- 485 Derfra vil Farten jo ei være lang for mig
 Til Oite, Trachis' Aasryg og den stærke Ström
 Spercheios — at Du for min Fader kjære kaa
 Mig stille frem, — ak! han jeg frygter længst er död.
 Thi mange Bud jeg sendte ham med dem, som kom
- 490 Herhen, og Bönner föied jeg saa varme til,
 At selv han skulde frelse mig og före hjem.
 Men enten er han död, hvad heller har vel de,
 Hvem dette Hverv jeg gav, det ringe agtet kun,
 Som rimeligt, og drevet blot paa Reisen hjem.
- 495 Til Dig nu tyr jeg som min Förer, som mit Bud;
 O frels mig Du! o hav Du Medynk med mig! se,
 Hvor for de Dödelige Alt er truende
 Og fuldt af Fare: Modgang — Medgang ligesaa.
 Hvo end er fri for Sorger, vel han vogte sig!

500 Og naar det gaar En godt, han se sig allermest
I Livet for, at ei han styrter uformærkt!

Choret.

Modstrophe.

Hav Medynk, Herre! nævnt han har
Kamp med mange Trængsler,
Hvor svare! aldrig nogen Ven
Friste saadan Skjæbne!

O Drot! hvis de grumme Atreider du skyr,
505 Deres Ondskab i dit Sted til Vinding for hin
Nu jeg gjorde og bragte ham did, hvor han hen
Mon stunde, paa velrustet ilende Skib
Frem til hans Födestavn; flyed jeg saa
510 Guders hævnende Vrede.

Neopt.

Se til, at ei blot nu Du villig viser Dig,
Men, naar hans Selskab gjør Dig af hans Sygdom mæt,
Fremdeles er den Samme, som nu taler her.

Chor.

Vær rolig! ei det muligt er, at Saadant Du
515 Vil kuane mig bebreide nogen Tid med Skjel.

Neopt.

Nu! vistnok Skam, om jeg ei viser mig beredt,
Som Du, Besvær at lide for den Fremmede. (23)
Saa lader os da seile; flux han ruste sig,
Og Skibet vil os före og ei nægte Fart.
520 Blot Guderne os vilde före lykkelig
Fra dette Sted og did, hvor nu vi stævne hen.

Phil.

O gladeste af Dage! o höit elskte Mand!
I kjære Sömænd! hvordan skal jeg Eder vel
I Gjerning vise, hvilken Ven I vandt i mig?
525 Ja lad os gaa, min Sön, men först uhjemligt Hjem
Herinde hilse, for at Du kan faa at se,
Hvoraf jeg leved, og hvad Taalmod jeg har havt.

Thi Ingen, tror jeg, uden mig det blotte Syn
Af dette vilde for sit Øie have taalt.

530 Men jeg af Nød alt lærte finde mig i Ondt.

Chor.

Nei standser! lad os høre! thi nu tvende Mænd,
Fra Skibet En, den Anden Fremmed, komme hid,
Og hører først paa disse, før I gaar derind.

En Kjøbmand.

Achilleus' Søn! jeg denne Mand, din Følgesvend,
535 Som holdt med tvende Andre Vagt paa Skibet, bød
Mig sige, hvor jeg kunde træffe Dig just nu,
Da ham jeg havde mødt her uformodentlig
Og hel tilfældig kastet Anker sammesteds.

Thi da som Herre paa min Smule Flaade jeg
540 Paa Veien var fra Ilion og til mit Hjem,
Det druerige Peparethos, hørte jeg,
At alle disse Sömænd dine Fæller var,
Og vilde da ei rolig seile længer, før
Jeg mod en billig Løn Dig Noget havde sagt.

545 Du ved vel Intet af de Ting, som angaa Dig,
De nye Planer, som Argeierne mod Dig
Nu have lagt? og det ei længer Planer blot,
Men Ting, som gjøres alt og ei forhales mer.

Neopt.

Nu — venligst Gjengjæld for din Forsorg her, min Ven,
550 Skal vente Dig, saasandt jeg ingen Usling er;
Men sig nu, hvad Du mener, at jeg høre kan
Den nye Plan, Du bringer fra Argeierne.

Kjøbmand.

Alt Theseus Sønner og den gamle Phoinix er
Paa Veien med en Flaade at forfølge Dig.

Neopt.

555 Med Magt at føre mig tilbage, eller Ord?

Kjøbmand.

Det ved jeg ikke — melder kun, hvad jeg har hørt.

Neopt.

Og dette skulde Phoinix og hans Fæller vel
Saa ivrigt gjøre kun for Atreus' Sønners Skyld?

Kjøbmand,

Ja vid: det gjøres alt, ei skal blot længer ske.

Neopt.

560 Men hvorfor var Odysseus ei beredt med Bud
At seile selv? holdt nogen Frygt tilbage ham?

Kjøbmand.

Nei! han og Tydeus' Søn imod en anden Mand
Sig rusted just at drage, da jeg for derfra.

Neopt.

Og hvo var han, mod hvem Odysseus selv tog ud?

Kjøbmand.

565 Det var nu En — men sig mig først, hvem denne Mand
Vel er; dog hvad Du siger, tale Du ei høit.

Neopt.

Det er den vidtberømte Philoktetes, Ven!

Kjøbmand.

Saa spørg mig ei om Mere; men se til, at Du
Dig skyndsomst griber an og seiler herfra bort.

Phil.

570 Hvad siger han, min Søn? hvi sælger mig nu vel
Den Sömand, ved sin mørke Tale her til Dig?

Neopt.

Jeg ved ei, hvad han mener; klart han sige bör
Sin Mening nu til Dig og mig og disse her.

Kjøbmand.

Achilleus' Søn! gjør mig hos Hæren ei forhad

575 For löse Tale; jeg den Tjenester tidt har
Bevist og faaet fuldgod Lön for fattig Mand.

Neopt.

Jeg Fiende er af Atreus' Sønner, og han her
Min bedste Ven, fordi han hader dem, som jeg.

Og Du nu bör — thi hid Du kom jo som min Ven —

580 For os et Ord ei dölge, af hvad Du har hört
Kjöbmand.

Betänk, hvad her Du gör, min Ven!

Neopt.

Forlængst betänkt.

Kjöbmand.

Jeg Dig vil Skylden herfor give —

Neopt.

Giv, kun tal!

Kjöbmand.

Nu vel! mod denne Mand de To, Du alt har hört,
Den Helt Odysseus, sammen med ham Tydeus' Sön,

585 Paa Farten er med Ed, at de vil löre ham
Afsted ved Overtalelse — hvis ei, med Magt.

Og dette hörte grant enhver Achaias Sön
Odysseus sige; thi langt mer Fortröstuing han
Til denne Idræt havde end den anden Mand.

Neopt.

590 Men hvorfor har da Atreus' Söner nu saa sent
Med saadan Iver fæstet Blikket vel paa ham,
Hvem alt for længe siden ud de havde sat?
Hvad Savn betog dem? eller har dem Guders Magt
Og Retfærd grebet, de som Ondskab værgte af?

Kjöbmand.

595 Jeg vil Dig dette, thi Du har det vel ei hört,
Fortælle helt: der var en Scer, høi af Byrd,
En Sön af selve Priamos; Helenos var hans Navn,
Hvem denne her, som höre maa hvert hæsligt Navn
Og smædefuldt, den listige Odysseus greb

600 Paa natlig Udflugt ene og som fangen Mand
Fremstilled i Achaiers Kreds, et herligt Rov.

Han Guders Villie dem i Alting tolked nu,
Saa ogsaa, at de aldrig kunde Trojas Borg
I Gruset lægge, hvis ei denne Mand de fik

605 Godvillig med sig fra den Ø, han nu bebor.

Og da Laertes' Søn nu havde dette hørt
 Af Seeren, paa Stand han loved före bort
 Og stille i Achaiers Midte denne Mand.

Han haabed nu forvist at faa ham villig med,
 610 Hvis ei, med Tvang; og hvis ham dette lyktes ei,
 Han hver, som vilde, böd hans Hoved hugge af.
 Nu Alt Du ved, min Søn, og ile raader jeg
 Dig selv og hver en Anden, som din Omsorg har.
 Phil.

Ve mig, Elendige! har han, har Lasten selv
 615 Mig svoret före villig til Achaierne?
 Ja ligesnart jeg tror, at jeg fra Hades död
 Ret som hans Fader op til Lyset komme kan.
 Kjöbmand.

Ja herom ved jeg Intet; jeg nu gaar afsted
 Til Skibet; Eder følge Guderne som bedst!
 Phil.

620 Er det, min Søn, ei rædsomt, at Laertes' Søn
 Ved glatte Ord har haabet före mig engang
 Med sig ombord og blandt Argeier stille frem? (24)
 Nei snarere jeg den mig saa forhadte Snog (25)
 Bönhöre vilde, som mig röved Födens Kraft!

625 Men han nu Alt kan sige, Alt kan vove med;
 Og nu jeg sikkert ved, at hid han komme vil.
 O lad os drage flux, min Søn, at bredden Rum (26)
 Paa Havet kan os skille fra Odysseus' Skib.
 Kom! lad os gaa! thi Il i rette Tid har tidt,

630 Naar Dysten var forbi, bragt Ro og Hvile söd.
 Neopt.

Velan! Naar Vinden ei fra Stævnen længer staar,
 Vi ville seile; nu er den os stik imod.
 Phil.

God Vinden altid er, naar man for Faren flyr.
 Neopt.

Ja vistnok — men den hine og er nu imod (27)

Phil.

635 Nei, ei for Röverer er Vinden vel imod,
Naar Leilighed der er at stjæle, røve frækt.

Neopt.

Nu — som Du vil, saa lad os gaa; men tag da først
Derinde, hvad især Du ønsker, trænger til.

Phil.

Ja — Noget jeg behøver af mit ringe Bo.

Neopt.

640 Og hvad er dette, som ei findes paa mit Skib?

Phil.

Jeg nogle Blade har, med hvem jeg altid bedst
Min Vunde dulmer, saa jeg stiller al min Kval.

Neopt.

Saa bring dem ud; hvad Andet vil Du tage med?

Phil.

Jo, hvis ved Uforsigtighed en Pil faldt ud, (28)

645 At jeg til Jngen skal den lade efter her.

Neopt.

Er denne her din saa beröimte Bue da?

Phil.

Ja netop denne, som jeg bærer i min Haand.

Neopt.

Er tilladt det da vel at skue den saa nær,
Den fatte, vise Ærefrygt, som for en Gud?

Phil.

650 Ja Dig, min Sön, staar denne Ting og Alt, jeg har,
Til Raadighed, saafremt det stemmer med din Lyst.

Neopt.

Ja sikkert har jeg Lyst; dog saa, at jeg det vil,
Hvis det er ret; hvis ikke, lad det være kun.

Phil.

Du taler fromt; dog ret det er for Dig, min Sön,
655 Den Eneste, som dette Solens Lys mig gav
At se, som lod mig skue end oitaisk Land,

Min gamle Fader, mine Venner, og mig, da
 For Fienden jeg laa under, reiste seirrig op.
 Vær rolig! Du kan tröstig tage den i Haand,
 660 Tilbage give, rose Dig, at ene Du
 Af Dödelige har for Fromheds Skyld den rört.
 Jeg selv den for Velgjerning fik i Eie för.
 [Ja! Dig med Glæde ser og tager jeg til Ven;
 Thi den, som kan med Tak Velgjerning lönne, han
 665 En Ven vel maatte blive, bedre end alt Gods]. (29)
 Neopt.

Gaa nu derind da!

Phil.

Ja, og Dig jeg tager med;
 Thi denne Sygdom trænger til din nære Hjælp.

Anmærkninger.

(¹) Schol: χαμαιστρωσια ἐκ φυλλων ἠπλωμενη και πατουμενη, ὡς κοιμωμενου ἐπ' αὐτη τινος. Wunder har opfattet det saaledes, at han siger: Sensus hic est: folia calcata sic, ut ab eo, qui stratum facit. Verset kunde da i Oversættelse lyde saaledes:

En Bunke Blade, trampet til et Leie fast.

Dette synes mig imidlertid at give en tvungen Mening. Det er lidet rimeligt, at Phil. skulde have trampet paa Bladene for at danne et Leie af dem. Spørgsmaalet er, om ikke στειπτος kan have en anden Betydning end netop nedtraadt; Pape synes at statuere Betydningen "fasttrykt" (στειβω kan ialfald hos senere Skribenter = gjøre tæt, fast). I Overensstemmelse med denne Opfatning af Ordet er Verset oversat. Dativen er den samme, som i v. 2. Pape — og efter ham F. M. Bugge i sine Anmærkninger til Skoleudgaven af Philoktet — som efter Schol. selv forklarer ἐναυλιζομαι = overnatter, sover, giver i sin Lex. s. v. ὡς, 9 a en ganske anden Forklaring tilbedste, som om Verbet kunde = bebo. Solger oversætter saaledes: . . . wie gedrückt zum Ruhebett, hvilket ikke engang forekommer mig at oplyse om hans egentlige Mening.

(²) Denne Form har Soph. v. 396 og 1258.

(³) Jeg læser med Vulg. σε. Wund. Begrundelse af sin Læsemaade σοι er for vidtløftig til at indtages her.

(⁴) Her beholder jeg med Haandskr. τωνδ' ἐκ μελαθρων, som jeg forbinder med det Følgende. Wund. sløifer disse Ord. Hans Raisonement: Cum sequentibus (haec verba) conjungi nequeunt, quod neque ingredi jussit antea Neopt. choragum antrum Philoctetae et multo minus jubere potuit manere in antro tamdiu, usque dum Phil. accessisset — er urimeligt; i Ordene δερα θαρσ. ligger jo en direkte Opfordring til at gaa ind i Hulen; og Phil. kunde jo komme snart, hvilket ogsaa skede. v. 148 forstaar Wund. ganske anderledes, en Følge af, at han har udeladt de omtalte Ord mellem dette og det foregaaende Vers.

(⁵) Jeg læser her το σον istedetfor μελον. Ogsaa her synes Wund. Motiveren mig urimelig.

(⁶) v. 160 har jeg oversat efter en Forklaring af F. M. Bugge. Wund. opfatter det ganske anderledes. Udtrykket synes mig idethele dunkelt og ikke at være skjænket den tilbørlige Opmærksomhed.

(⁷) Oversat efter Schol. Forklar. af πρωτ. Wunder forstaar det om Phil.s Forfædre.

(⁸) Efter Herm. Conj. ὑπ' ὀχεται; men Præpos. Forklar., hvorum Fortolkerne tie, synes mig rigtignok vanskelig.

(⁹) κτυπος synes af Fortolkerne at forstaaes om Lyden af Phil. Gang; men jeg forstaar da ei ret τειρ i næste Vers. Hans Gang kan da ikke for Øret ligne Ens Gang, der vaander sig, thi denne Betydning har jo dog vel dette Verbum her. Jeg ser ikke, hvad der kan være til Hinder for at forstaa det om Skrig, en Betydning, som dette Ord ellers kan have hos Soph. (v. Pap. lex. s. h. v.)

(¹⁰) I Strophe og Modstrophe 3 vil man se, at jeg har faaet et Vers mere end Originalen, hvis Versetal forøvrigt er fulgt.

(¹¹) I v. 242 stryger Wunder Spørgsmaalstegnet efter γην. Men Neoptolems Svar bliver mere passende, om man beholder det (som i Oversættelsen), end om det, hvorpaa han alene svarer, (efter græsk Mauer) slaaes sammen med et andet Spørgsmaal. τινι στολῳ forstaar jeg med Erfurdt og Pape om Togets Foranledning; Andre forklare det == hvorledes, saa at στολῳ paa en Maade skal staa pleonastisk; men Spørgsmaalet forekommer mig da temmelig indholdslöst

(¹²) Jeg har her beholdt alle Haandskrifters δυστηνος. Det er vel den tilsyneladende Tautologi i τਾਲας δυστηνος, som har bevæget Wund. til at optage Conjecturen Accus. Men en saadan copia verborum forekommer mig at stemme ret vel med Sophokl. Brug, cfr. vv. 465—466 μονον ἐρημον

(¹³) Her forstaar jeg ei Fortolkerne. Wund. og Andre opfatte her οἷκ. στεγη som ubestemt og forbinde disse Ord paa det Nöieste med μετα πυρος, saaledes at Meningen bliver: et (det) Hus, der beboes i Forening med d. e. er forsynet med Ild, forskaffer (i Almindelighed d. e. alle Mennesker), hvad de behöve. Phil. skulde da i Slutningen af v. 297 pludselig anvende den paabegyndte Almen sætning paa sig specielt. Dette synes mig höist tvungent; Flere foreslaa her ogsaa τινα istedetfor ἐμε. Min Opfatning af Stedet er udtrykt i Oversættelsen. Artiklens Mangel er ikke besynderligere end i v. 288, 289, 295 o. fl. Steder. οἷκ. kan forbindes nøie med μετα; denne Præp. kan ogsaa tænkes staaende mere for sig, omtrent = και, v. Papes lex. s. v. μετα, A in f. Vers 296 synes mig, forstaaet i sin Almindelighed, at give en flau Mening; anvendt paa hans egne Forholde forekommer det mig at give en meget rimeligere og at stemme godt med Phil. Udtalelse i v. 526. Paa denne Maade bliver desuden Causalforholdet mellem 295 og 296 mere direkte og passende.

(¹⁴) Acute. poeta hic et infra 593 locutionem Homer. Ἀνείχο βῆ sim. in Ulixem potissimum transfert, ita tamen, ut non robur et fortitudinem, sed vim aliis ab illo fieri solitam, cogitet collocutor: Butt. Jeg har søgt at gjen-give det i βῆ liggende Ordspil ved "Magt", som jo hos os kan have en dobbelt Betydning ("med Magt").

(¹⁵) Jeg har her oversat efter Haandskr. μαρτυς ἐν λόγοις; jeg indser ikke, hvad der har bevæget Wund. til at forandre dette; han kalder det soloece dictum. Til μαρτυς maa suppleres et εἶμι, Madv. gr. Synt. § 215, A. 1. Angaaende en saadan Brug af ἐν = med Hensyn til v. exx. hos Pape sub v. ἐν, 7.

(¹⁶) Jeg har oversat efter Matth. Opfatning af ἐξανισταμαι (sml. ἐκστασις; Wund. benægter en saadan Betydning af Ordet og forklarer: reise sig for at tale i Forsamlingen.

(¹⁷) Jeg har her delt vv. 389 og 390, hvert i 2 Vers; men forresten beholdt Wunders Verseinddeling.

(¹⁸) Det er for Oversættelsen omtrent ligegyldigt, enten man her med Wund. læser Ἀαρτιου eller Dat. Forbindelsen af de to Genitiver synes mig ellers noget haard, og der er ogsaa nærmest oversat efter Dativ.

(¹⁹) Jeg ser ikke, hvorfor det her skulde være nødvendig med Wund. at forandre Haandskr. ensstemmige ὄσπερ ἦν, se Anmærkn. til F. M. Bugges Udgave.

(²⁰) Oversat efter Bothes Conjectur οὐκ ἐνταυθα, hvortil ogsaa Wund hælder.

(²¹) F. M. Bugge forklarer; "som mere end en Gang helst (εἰλετο) snakkede da, naar osv." Men paa denne Maade bliver οὐκ εἰσαπαξ ikke taget med: thi Begrebet "mer end engang" ligger i Udsagnsformen (Madv. gr. Synt. § 117, A. 3), og Begrebet "helst" i selve Verbets Betydning (jeg snakker helst = jeg vælger at snakke).

(²²) Man pleier her at forbinde εἰσορων med φυλαξ. Wunder: Sensus: cavebo, ne unquam in posterum Ilium

et Atridas aspiciam. Man er da nødt til at forklare τηλοθεν endog fra det Fjerne. En saadan urgeret Betydning af et Begreb er nu vistnok hyppig i de gamle Sprog; men her forekommer der mig dog at ligge for stor Vægt paa "endog", til at dette kan ligge skjult under et andet Ord. Jeg ved ikke, hvad der kan være iveien for at forstaa φυλαξ. absolut, saaledes som i Oversættelsen.

(²³) Jeg forbinder προς το καιριον med πορευν og opfatter förstnævnte Ord = til Bedste for (se F. M. Bugges Anmærkn.)

(²⁴) Efter Wund. Conj. νεως — επ'. Efter den almindelige Læsemaade — εν bliver Meningen: fra Skibet. Men herom siger Wunder: Inepte locutus Phil. esset, si a navi, quam ne ingressus quidem jam erat, Ulixem se velle abducere et Achivis adducere questus esset, quum ex insula se nolle ab Ulixem abduci Trojam significare vellet.

(²⁵) Det er her for Oversættelsen ligegyldigt, enten man beholder Vulg. ου θασσον eller følger Conj. ου θασσον, der er optaget af Wund. Den sidste Læsemaade synes dog rimeligst; Phil. vilde vel neppe have udtrykt en kraftig Protest mod sin Bortførelse ved det blotte ου.

(²⁶) Efter Brunk. Conj. οριζη istedetfor Vulg. οριζει. "Inepta enim ex vulgari scriptura verba ως-νεως sunt, quum Philoctetes multum maris inter se et Ulixem navem nunc situm esse nec scire nec dicere posset".

(²⁷) Efter Conj. οιδ, der er optaget af Wund. Vulg. ουκ synes ikke at give nogen ret god Mening; Neopt. Benægtelse maatte da gjælde Phil. foregaaende Replik i sin Helhed, men bliver da intetsigende. Neopt. hurtige Eftergivenhed i v. 637 forekommer mig ogsaa at stemme bedre med ovennævnte Conj.

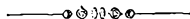
(²⁸) τοξων gaar dog vel nærmest paa Pilene, sml. næste Vers.

(²⁹) vv. 663–665 stryges af Flere som uægte. Sikkert er, at de ikke vel passe til det Øvrige. Det er især εὐ παθῶν, som maa vække Mistanke; thi hvilken Velgjerning havde vel Neopt. modtaget af Phil. Man har nævnt den af Phil. givne Tilladelse til at beskue Buen som en saadan Velgjerning; men denne Forklaring er da aabenbar høist tvungen.

Rettelser og Trykfeil.

-
- v. 67 Argiver . . . . . læs . . . Argeier
v. 206 komme fjerntfra . . læs . . I det Fjerne
v. 233 høre Stemmen . . . læs . . blive tiltalt
v. 308 Dog . . . . . læs . . Men
v. 392 høieste, Moder jeg . læs . . høieste Moder, jeg
v. 415 Argivers . . . . . læs . . Argeiers
v. 603—604 kunde Trojas Borg læs . . mægted Trojas Borg
    I Gruset lægge . læs . . I Grus at lægge
v. 616 jeg fra Hades død . læs . . død fra Hades jeg

Skoleefterretninger.

Skoleefterretninger.

Skolens Klasseinddeling og Antallet af dens Lærere.

I de 9 Aar, som ere forløbne siden de i Indbydelsesskriftet til den offentlige Examen 1856 oplagne Efterretninger om Kongsbergs Middel- og Realskole offentliggjordes, er der ingen Forandring foregaaet i denne Skoles Organisation. Skolen har fremdeles for Alderen fra det 8de til det fyldte 16de Aar 2 Fællesklasser og 2 derpaa følgende sideordnede Latin- og Realklasser, samtlige 2aarige og de sidstnævnte med Fællesundervisning for studerende og ikke-studerende Disciple i de fleste Fag og særskilt Undervisning kun i de for den reale og lærde Skoledannelse særegne.

I 1856 havde Skolen Rektor, 2 Adjunkter, en Hjælpelærer og en Timelærer; desuden Skrive- og Tegnelærer i 6 Timer ugentlig. Fra Begyndelsen af Skoleaaret 1861 – 62 har Skolen foruden de samme faste Lærerposter Timelærere til Besørgelse af Undervisningen i Skrivning og Tegning samt et Par andre Fag i 1ste Fællesklasse i 17 Timer ugentlig. Desuden har Skolen i de 3 sidste Skoleaar paa Grund af det forøgede Antal af studerende Disciple havt en Timelærer til Besørgelse af Undervisningen i Latin for 1ste Latinklasses yngre Afdeling i 8 Timer ugentlig.

Discipelfrekvents.

Skolens Discipelfrekvents siden dens Omdannelse til kombineret Mittel- og Realskole i Januar 1852 indtil Udgangen af Skoleaaret 1863 - 64 sees af følgende tabellariske Oversigt:

Skoljaar.	Antallet af Disciple ved Skoleaarets Begyndelse			Discipelantallets Fordeling i Skolens Klasser ved Skoleaarets Begyndelse			Discipelantallets Fordeling i Klasserne ved Skoleaarets Slutning			
	Igjenværende fra f. Skoleaar	Optagne ved Skoleaarets Beg.	Tilsammen	Fælleskl.	Realkl.	Latinkl.	Fælleskl.	Realkl.	Latinkl.	Tilsammen.
1852 første Halvaar	19	16	35	26	4	5	25	3	5	33
1852 - 53	33		33	17	6	10	19	5	10	34
1853 - 54	31	4	35	21	5	9	21	5	9	35
1854 - 55	30	3	33	14	12	7	15	9	7	31
1855 - 56	28	9	37	17	13	7	17	13	9	39
1856 - 57	37	7	44	21	15	8	24	12	6	42
1857 - 58	33	9	42	25	13	4	27	10	2	39
1858 - 59	36	11	47	31	12	4	31	13	4	48
1859 - 60	42	10	52	32	15	5	35	10	5	50
1860 - 61	45	9	54	30	18	6	31	15	6	52
1861 - 62	46	8	54	34	13	7	35	11	7	53
1862 - 63	50	13	63	40	11	12	41	7	12	60
1863 - 64	57	11	68	42	12	14	41	11	14	66

Af de 66 Disciple som Skolen havde i sidste Kvartal af forrige Skoleaar og hvoraf

i 2den Latinklasse . . .	4	Disciple.
- 2den Realklasse . . .	3	—
- 1ste Latinklasse . . .	10	—
- 1ste Realklasse . . .	8	—
- 2den Fællesklasse . . .	23	—
- 1ste Fællesklasse . . .	18	—

bleve efter den offentlige Examen s. A. 11 Disciple udmeldte, hvoraf 7 konfirmerede, nemlig:

som udgik af 2den Latinklasse . . .	1	Discipel.
— - 2den Realklasse . . .	2	—

hvilke 3 Disciple fuldstændigen havde gennemgaaet disse Klassers Kursus;

af 2den Latinklasse ved Udløbet af denne

Klasses 1ste Aars Kursus . . .	2	—
--------------------------------	---	---

af 2den Realklasse ligesaa . . .	1	—
----------------------------------	---	---

desuden

af 1ste Realklasse . . .	1	—
--------------------------	---	---

4 endnu ukonfirmerede Disciple udtraadte af Skolen paa Grund af Forældrenes Bortflyttelse fra Stedet.

Ved Begyndelsen af indeværende Skoleaar 1864—65 havde Skolen saaledes tilbage fra det foregaaende 55 Disciple. Til Optagelse i Skolen vare anmeldte 9 Börn, som alle optoges, saa at Skolen begyndte indeværende Skoleaar med 64 Disciple hvoraf

i 2den Latinklasse . . .	5	Disciple
- 2den Realklasse . . .	2	—
- 1ste Latinklasse . . .	11	—
- 1ste Realklasse . . .	9	—
- 2den Fællesklasse . . .	19	—
- 1ste Fællesklasse . . .	18	—

I Januar d. A. blev endvidere i Skolens 1ste Fællesklasse optaget 1 Discipel. Derimod er ved Udgangen af

4de Kv. f. A. udtraadt af Skolens 1ste Fællesklasse 1 Disc.	
ved Udgange ⁿ af 1ste Kv. d. A. af 2den Realklasse	1 —
- 1ste Latinklasse	1 —
- 1ste Realklasse	4 —
- 2den Fællesklasse	1 —

de 7 sidste konfirmerede og for at gaa tilsøes eller anbringes ved Handelen.

I Skoleaarets sidste Kvartal har altsaa Middel- og Realskolen 57 Disciple, hvoraf

i 2den Latinklasse . . .	5 Disciple
- 2den Realklasse . . .	1 —
- 1ste Latinklasse . . .	~~11~~ — 10
- 1ste Realklasse . . .	~~4~~ — 5
- 2den Fællesklasse . . .	18 —
- 1ste Fællesklasse . . .	18 —

Af Skolens Disciple i Skoleaaret have 5 været Sønner at udenbyesboende Forældre nemlig

2 hjemmehørende i Numedal	
1 —, —	Sandsver
2 —, —	Porsgrund.

Ved Begyndelsen af Skoleaaret 1844—45 havde den daværende Middelskole 10 Disciple; i de siden forløbne 21 Aar har Skolen i Alt optaget 180 Disciple; i samme Tidsrum ere 133 Disciple udtraadte af Skolen. Af disse have 33 været studerende Disciple i Skolen, af hvilke 26 have absolveret Examen artium.

Siden Skolens Omdannelse i 1852 ere 60 Disciple udtraadte af Skolens Realklasser, nemlig:

af 2den Realklasse	31 Disciple
- 1ste Realklasse	29 —

2den Realklasse har stadig været i Virksomhed, naar undtages sidste Kvartal af Skoleaaret 1855—56, da dens Disciple fra Begyndelsen af samme Skoleaar alle vare udtraadte, og Klassens Undervisning midlertidig standsedes.

Denne Klasses Discipelfrekvents ved Begyndelsen og Enden af hvert Skoleaar sees af følgende Tabel over

Antallet af 2den Realklasses Disciple

	Skoleaarets Iste Kvartal.	Skoleaarets 4de Kvartal.
1854 - 55	4	2
1855 - 56	3	
1856 - 57	7	5
1857 - 58	5	3
1858 - 59	3	3
1859 - 60	4	1
1860 - 61	5	2
1861 - 62	2	1
1862 - 63	4	3
1863 - 64	3	3
1864 - 65	2	1

6 af denne Klasses Disciple have fuldstændigen gennemgaaet dens 2aarige Kursus.

Af den forrige Middelskole ere indtil Januar 1852 udtraadte 18 Disciple, som enten i Skolen ikke have været studerende Disciple eller efter sin Udtrædelse ikke have fortsat sin Forberedelse for Universitetet, — og siden Skolens Omdannelse ere af Fællesklasserne udtraadte 24 Disciple, de fleste paa Grund af Forældrenes Bortflyttelse fra Stedet.

Undervisningen.

1. Oversigtstabel over Lærefagenes ugentlige Timeantal i de forskjellige Klasser.

	Iste Fælles-klasse 2aarig 8—10 Aar.	2den Fælles-klasse 2aarig 10—12 Aar	Iste Lat. og Realkl. 2aarig 12—14 Aar			2den Lat. og Realkl. 2aarig 14—16 Aar.		
Norsk	8	6	1a	3	1a	2	1	
Tydsks		5	1a	3	1a	2	1	
Fransk				4b		2		
Engelsk					3	2b	3	
Latin			8a			9		
			8b					
Græsk						5		
Religion	3	3		2			2	
Historie	3	3		3		1	2	
Geographi	3	3		2			1	
Naturhistorie		2			2		2	
Mathematik				5		4		
Naturlære							4	
Regning	5	4		2			2	
Skrivning	5	2	1a		1			
Geometr. Tegning		1			1		2	
Frihaandstegning	1	2			1		1	
	28	31	11a	20a	10a	15a	15a	17a
			8b	24b	8b	17b	15b	17b

Desuden Sang: 1 Time ugentlig for enhver af de 3 Afdelinger, hvori de Skolens Disciple ere delte, der deltage i denne Undervisning.

og Gymnastik: 1 Time ugentlig for hver af Skolens 3 Afdelinger, ved denne Undervisning.

Med Hensyn til de Afgørelser, hvori den efter denne Oversigtstabel udførte Fordeling af de ugentlige Undervisningstimer adskiller sig fra den i den gjæl-

dende Undervisningsplan opstillede Normaltabel kan mærkes Følgende:

- a. Undervisningen i Regning er fortsat saavel for 1ste Latin- som for 1ste Realklasses Disciple i 2 Timer ugentlig.
  - b I de efter Planen for Skolens Omdannelse i 1851 til Naturlære henlagte ugentlige Undervisningstimer i 2den Realklasse er ingen Indskrænkning foregaaet. Dette Fag har fremdeles 4 Timer ugentlig istedetfor Normaltabellens 3 Timer.
  - c Tegneundervisningen har faaet et større Antal Timer, end i den nævnte Normaltabel er opført; Undervisningen i geometrisk Tegning skal i 2den Fællesklasse forberede den geometriske Undervisning og i 1ste og 2den Realklasse understøtte og supplere samme.
2. Fagene og Undervisningstimernes Fordeling mellem Skolens Lærere:

		Timer ugentlig
Rektor læser:		
i 2den Latin- og Realklasse	Historie	4
2den Latinklasse	Latin	9
1ste Latin- og Realklasse	Norsk	4
	Historie	3
		<hr/>
		20

Adjunkt Saxild:

2den Latin- og Realklasse	Geographi	1
	Mathematik	4
2den Realklasse	Naturhistorie	2
	Naturlære	4
	Regning	2
	Geom. Tegning	2
1ste Latin- og Realklasse	Mathematik	5
	Regning	2

		Timer ugentlig
1ste Realklasse	Naturhistorie	2
	Geom. Tegning	1
2den Fællesklasse	Naturhistorie	2
		<hr/> 27
Adjunkt Bugge:		
2den Latin- og Realklasse	Norsk	3
	Tydske	3
2den Latinklasse	Græsk	5
1ste Latin- og Realklasse	Tydske	4
1ste Latinklasse b	Latin	8
2den Fællesklasse	Tydske	5
		<hr/> 28
Cand. theol. Monrad, fungerende i en for Tiden vakant Timelærerpost:		
2den Latin- og Realklasse	Religion	2
1ste Latin- og Realklasse	Religion	2
2den Fællesklasse	Norsk	6
	Religion	3
	Historie	3
1ste Fællesklasse	Norsk	6
	Religion	3
	Historie	3
		<hr/> 28
Timelærer, Cand. philosoph. Prahm:		
2den Latin- og Realklasse	Fransk	2
2den Latinklasse b	Engelsk	2
2den Realklasse	Engelsk	3
1ste Latin- og Realklasse	Fransk	4
	Geographi	2
1ste Realklasse	Engelsk	3
2den Fællesklasse	Geographi	3
	Regning	4
1ste Fællesklasse	Regning	4
		<hr/> 28

		Timer ugentlig
Guardein Steenstrup:		
1ste og 2den Realklasse	Frih. tegning	1
2den Fællesklasse	Frih. tegning	2
	Geom. Tegning	1
1ste Fællesklasse	Frih. tegning	1
		<hr/> 5

Desuden har denne Lærer siden
Almuskolelærer Stensens Död i
Februar d. A. overtaget Under-
visningen i

Skrivning	7
	<hr/> 12

Student O. Klausen:

1ste Latinklasse a	Latin	8
1ste Fællesklasse	Norsk	2
	Geographi	3
		<hr/> 13

3. Undervisningstiden er henlagt til Formiddagen fra Kl. 8-1, med nogle Minuters Fristund ved hvert af Timeskifterne. For de Klasser eller Afdelinger, som have flere end 30 Undervisningstimer ugentlig, ere nogle Timer henlagte til Eftermiddagstimen Kl. 3 $\frac{1}{2}$ -4 $\frac{1}{2}$. Sang- og Gymnastikundervisningen — 6 Timer ugentlig — er henlagt til Timen Kl. 1-2.
4. De i Skoleaaret 1864-65 gennemgaaede Under-
visningspensæ:

1ste Fællesklasse.

Modersmaalet. Af Jensens Læsebog ere de 2 første Afdelinger gennemgaaede og en Del af Digtene lærte udenad. Klassens Afdeling b. har lært at opløse Sætningen i dens Hoveddele med disses vigtigste Bestemmelser, at adskille Ordklasserne og kjende disses vigtigste Brug og Böining. Begge Afdelinger Retskrivningsövelser, Afd. a Afskrivning efter Bog, Afd. b efter Diktat.

Religion. Afdeling a: Jensens Bibelhistorie det gamle Testamente til Rigets Deling.

Afd. b: Samme Lærebog det gamle og det nye Testaments Fortællinger med Forbigaaelse af Størstedelen af de 2 Rigers Historie og enkelte Stykker af det nye Testamente. Begge Afdelinger have læst Katekismens 5 Parter og nogle Psalmer efter Wexels Udvalg. Paa Skolen er gennemgaaet en Del af Lidelseshistorien efter Psalmebogen.

Historie. Afdeling a: Nissens "Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder" fra Begyndelsen til "Sokrates" (Side 1—42).

Afd. b: Samme Lærebog fra "Sokrates" til "Muhamed" (Side 42—118).

Geographi. Jordklodens vigtigste Inddelinger, Europas Lande med deres Grændser, Inddelinger, Størrelse, Folkemængde og vigtigste Stæder, Have, Bjerge og Floder samt de øvrige Verdensdele mere i sine Hovedtræk — efter Væggøkartene samt Daas "Jordbeskrivelse for Begyndere".

Regning. Afdeling a: Regningsarterne i ubenævnte hele Tal. Ved mundtlig Gjennemgaaelse tillige hyppig Anvendelse paa benævnte Gjenstande.

Afd. b: Regningsarterne i ubenævnte og benævnte hele Tal. Begge Afdelinger Hovedregning.

Skrivning. De smaa og store latinske Bogs taver indövede ved Taktskrivning; derpaa enkelte Ord og Sætninger efter Opskrift paa Væggetavlen, afvejlende med Taktövelser. Det paasees, at Disciplene sidde samt holde Pen, Haand og Arm efter vedtagne Regler.

Frihaandstegning. Linear- og Konturtegning i Blyant efter J. Finnes Uddrag af Hetschl' Grundtræk af Tegnekunsten til Brug ved Elementærundervisningen.

2den Fællesklasse.

Modersmaalet. Jensens Læsebog 3die og 4de Afdeling tilligemed nogle Stykker af 5te Afdeling. En Del Digte ere lærte udenad. Lökkes Modersmaalets Formlære: Det Vigtigste af Lydlæren (§§ 2, 3, 6, 18, 32, 47, 49, 50, 66), Ordklasserne (§§ 71 – 78), Substantivernes Kjøn, Tal og Forholdsformer (§§ 181, 218, 219), Adjektivernes Deklination og Komparation (§§ 234, 235, 238, 240 – 42), Adverbiernes Komparation (§ 246), Hovedreglerne om Pronominerne (§§ 251 – 262), Verbet med dets Böining i Aktiv og Passiv efter begge Konjugationer (§§ 264 – 68, 271). Læren om Sætningen, dens Dele og vigtigste Arter, mundtlig indövet ved Analysis. Hver Uge er der udfört et skriftligt Arbeide — Gjengivelse af en forelæst Fortælling; en Gang ugentlig Diktat og hveranden Uge hjemme et Afskriftarbeide efter Læsebogen.

Tydsck. Afd. a: Af Autenrieths Grammatik det Nödvendigste af Lydlæren, og det Væsentligste af Böiningslæren, — med Undtagelse af det nat. Kjön, Adjektivernes og enkelte Pronomniers Deklin, Læren om de sammensatte Verber samt Brugen af haben og sein som Hjelpeverber. Aalholms Læsebog fra Begyndelsen til Pag. 29 og Pag. 54 – 64.

Afd b: Udvidet Læsning af samme Grammatik, saaledes at dettte Parti ved Udgangen af 2den Fællesklasse har gennemgaaet det Væsentlige af Böiningslæren, med Undtagelse af Læren om det nat. Kjön og Kjendskab til hvilke Substantiver der tilhøre enhver af de 3 Deklin. 28 Blade af Aalholms Læsebog; enkelte Smaadigte lærte udenad.

Begge Afdelinger skriftlige Øvelser udförte paa Skolen, Afd. a: Afskrift efter Tydsck, Over-

sættelser, Smaasætninger efter Grönbergs Stilebog (Subj., Præd., 2 Objekter, Genitiv); Afd. b: Sætninger efter Grönberg (med Adjektiv, Præposition med Styrelse).

Religion. Pontoppidans Forklaring 2den Parts 1ste og 2den Artikel fuldstændig, desuden 3die Artikel i dens Hovedpunkter efter samme Lærebog.

Jensens Bibelhistorie det gamle og det nye Testamente tilligemed det lille Omrids af Kirkens Historie.

De 8 første Kapitler af Mathæi Evangelium samt nogle af Søndagstexterne ere gennemgaaede paa Skolen.

Historie. Nissens "Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder".

Afdeling a: Fra "Muhamed" til "Opdagelserne" (Side 118 - 199).

Afdeling b: Fra "Opdagelserne" til den nordamerikanske Frihedskamp. (Side 199 - 300).

Begge Afdelinger: S. Petersens Norges Historie fra Begyndelsen til "Olaf Kyrre" (Side 1 - 52) med stadig Læsning af Sagastykker.

Geographi. Geelmuydens "Geographi for Begyndere": Afdeling a: Europa og dets Lande samt det Væsentlige af de fremmede Verdensdele.

Afdeling b: Som Afdeling a samt tillige Indledningen og de fremmede Verdensdele uden Forbigaaelser.

Naturhistorie. Afdeling a: Prosch's Lærebog: Fra Dyrerigets Inddeling til Frøer (Side 31 - 122).

Afdeling b: Samme Lærebog: Fra "Fisk" til "Halvdækkede" (Side 124 - 229).

Regning. Afdeling a: Regningsarterne med Brøk i ubenævnte og benævnte Tal, indövet ved Tavle- og Hovedregning. Decimalbrøk og Reguladetri gennemgaaet.

Afdeling b: Som Afd. a, hvorhos Decimalbrök og Reguladetri tillige er indövet.

Skrivning. Fortsatte Øvelser efter Opskrift paa Væggetavlen, afvexlende med Taktskrivning; ogsaa gothisk Skrift indövet

Frihaandstegning. Konturtegning i Blyant efter Fricks Ornamentter og de simplere Dyrstudier af V. Adam.

Geometrisk Tegning Efter geometrisk Tegnelære af Hetsch og Ursiu, Afd. a de 7 förste Afsnit, Afd. b de 14 förste Afsnit.

1 s t e R e a l k l a s s e .

M o d e r s m a a l e t. Lökkes Modersmaalets Formlære, af Lydlæren §§ 1, 2, 3, 6 (med Anm. 1) 13 (med Exempler af §§ 14–17), 18, 24 (med Anm.), 32, 42 (med Anm.), 43, 47, 49, 50, 51–56, 58, 59, 60, 61–64, 65 (2) og 66, Ordlæren (§§ 71–78) samt Böiningslæren fuldstændigere, end for 2den Fællesklasse er anført. Af Sætningslæren er Sætningen og dens Dele, Bisætningen og dens Arter, Participiets og Infinitivets Brug samt den direkte og indirekte Anförelse oplyst og indövet ved mundtlig Analysis. Af Jensens Læsebog 5te Afdeling samt flere Læsestykker af 6te Afdeling Nogle Digte samt enkelte prosaiske Skildringer ere lærte udenad. Hver Maaned 2de Stilarbejder af fortællende og beskrivende eller skildrende Art.

T y d s k . Begge Afdelinger udvidet Læsningen af Formlæren, saaledes at Eleverne paa dette Trin have gennemgaaet Böiningslæren temmelig fuldstændigt. Syntaktiske Regler mundtlig indövede under Læsningen af Autenrieths Læsebog, hvoraf 19 Blade ere gennemgaaede; Afd. a særskilt 10 Blade af samme Læsebog. Enkelte Gange Øvelse i extemporal

Oversættelse (ialt 3—4 Blade). Smaastile efter Grönberg, i Regelen 2 maanedlig.

Fransk. Schmidts Elementærbog læst og repeteret.
Engelsk. Afdeling a: "English made easy".

Afdeling b: Autenrieth: "English Reader" Pag. 1—28, 40—53, 65—72 (omtrent 25 Blade).

Autenrieths Grammatik: Formlæren og af Ord-föiningslæren: Artiklerne og Kasuslæren.

Stilövelser hveranden Uge.

Religion. Pontoppidans Forklaring 3die, 4de og 5te Part.

Kurtz's Bibelhistorie det nye Testamente fra Begyndelsen til "Jesus i Gethsemane" (§§ 91—145).

17de til 24de Kapitel (inkl.) af Matthæi Evangelium samt nogle af Söndagstexterne gennem-gaaede paa Skolen.

Historie. Begge Afdelinger efter S. Petersens Lærebog Norges, Sveriges og Danmarks Historie indtil Kalmarunionen. Desuden Afd. a efter Nissens Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder Repetition af Oldtidens Historie indtil Katilina; Afd. b: Bohrs Lærebog i Middelalderens Historie fra Innocentius den 3die (Side 112) til Nordens Historie (Side 183).

Geographi. Daa's Lærebog: Europa til Tydskland, med Forbigaaelse af Norge, Sverige og Danmark; desuden efter Geelmuydens "Geographi for Begyndere" repeteret de fremmede Verdensdele.

Naturhistorie. Afd. a og b: Prosch's Lærebog: Fra "Levende Legemer" til "Leddyr" (Side 19—111). Derhos ere de skandinaviske Rovdyr udförligere gennemgaaede væsentlig efter Uddrag af Nilsson's skandinaviske Fauna og Tegningerne til samme.

Mathematik. Arithmetik. Afd. a: Dr. Brochs Lærebog. Fra Begyndelsen til tredje Bog (Side 167). Forbigaaet er vanskeligere Sætninger og Beviser.

Afd. b: Samme Lærebog. Tredie Bog samt Ligninger af 1ste og 2den Grad og Læren om Logarithmer. Forbigaaet vanskeligere Sætninger og Beviser.

Geometri. Afd. a: Holmboes Lærebog fra Begyndelsen til Læren om Trianglers Ligestorhed (Side 49).

Afd. b: Samme Lærebog fra Side 49 til Enden. Forbigaaet vanskeligere Sætninger og Beviser.

Regning. Afd. a: Enkelt og sammensat Reguladetri, hvorunder Rentes- og Discontoregning, samt Kjederegelen.

Afd. b: Selskabsregning og Kvadratregning.

Skrivning. Latinsk og gothisk Sammenskrift efter forelagte Forskrifter.

Frihaandstegning. Fortsatte Øvelser efter Fortegninger og i Sortkridt.

Geometrisk Tegning. Afd. a og b: Øvelser i efter opgiven Maalestok at tegne i Opstalt og Grundrids forskjellige af Skolens Inventariesager og Undervisningsapparater.

2den Realklasse.

Modersmaalet. Læsning af Mönstre efter Lassens Læsebøger, væsentlig af Holberg, Ewald, Baggesen, med de nödvendigste Oplysninger om Forfatter og Skrift (Digt) art. Enkelte Digte lærte udenad. Øvelse i Oplæsning og frit mundtligt Foredrag (Gjengivelse af noget Læst).

Borgens Veiledning: Afd. a til og med Læren om de vigtigste Figurer, Afd. b fra 25de indtil 31te Lektion. Indövelse (især for Afd. b) af Lektionerne ved skriftlige Opgaver.

Af Stile have i Regelen 2 været skrevne maanedlig, væsentlig af skildrende eller lettere ræsonnerende (historisk) Indhold.

Realisternes særskilte Time anvendt dels til Gjennemgaaelse af Stykker af Lassens Læsebog, forbunden med Øvelse i Oplæsning og frit Foredrag (bl. Andet en Aften paa Giske af A. Munch og Billeder fra Bergenskysten af Wellhaven), dels til Stiløvelser.

Tyds k. Afd. a: Syntaxen efter Autenrieth indtil (excl.) § 100; Afd. b: fra § 100—120 (Topik); begge Afdelinger repeteret enkelte Afsnit af Formlæren. 13—14 Blade af Autenrieths Læsebog, desuden ere 9—10 Blade læste kursorisk. Stile efter Grönberg, i Regelen 2 maanedlig.

Realisternes særskilte Time: Retroversion (mundtlig og paa Tavlen) af hjemmelærte Stykker; Formlæren repeteret; Øvelse i extemporal Oversættelse fra Tyds k til Norsk.

Fransk. Afd. a: Borrings "Etudes litteraires" Pag. 10—32, 126—141 (18½ Blade).

Afd. b: Det Samme og desuden Pag 98—126, 166—190, 235—245, samt 2 poestiske Stykker (omtrent 50 Blade).

Begge Afdelinger: Borrings Grammatik i det Væsentlige; — Anmærkningerne og Undtagelserne ere tildels kun mundtligt gennemgaaede paa Skolen.

Engelsk. "English made easy" læst og repeteret. Diktat og Stile extempore.

(Discipelen var overflyttet fra Skolens Latin-afdeling).

Religion. Pontoppidans Forklaring 3die, 4de og 5te Part samt af 1ste Part til den anden Tavle.

Kurtz's Bibeihistorie det gamle Testamente fra Begyndelsen til "Josva" (§§ 1—47).

Af Johannes's Evangelium er paa Skolen gjen-nemgaaet fra 10de til 15de Kapitel inklusive, desuden nogle af Søndagstexterne.

Historie. 1 2 Timer ugentlig sammen med 2den Latinklasse Bohr's Lærebog i Middelalderens Historie fra Innocentius den 3die (Side 112) til Nordens Historie (Side 183); derefter S Petersens Norges, Sveriges og Danmarks Historie indtil Kalmarunionen.

Desuden i 1 Time ugentlig særkilt for Real-eleverne Repetition efter Nissens Verdenshisto-riens vigtigste Begivenheder af Oldtidens Historie fra "Romerne erobre Makedonien og Grækenland" indtil det vestlige romerske Riges Undergang samt af den nyere Tids Historie fra Luther ind-til Enevoldsmagtens Indførelse i Danmark.

Geographi. Afd. a og b: Daas Lærebog. Indled-ningen samt af Europa Norges Geographi (Side 1—119).

Naturhistorie. Efterat enkelte Sætninger af Kemien væsentlig efter Saxilds Naturkundskab mundtligt ere gennemgaaede og oplyste ved Experimenter, ere Mineralogi og Geognosi gennemgaaede efter Diktat og Skolens Samling.

Naturlære. Mekaniken efter Skolens i 1856 udgivne Program, dog med væsentlige Forandringer og med Tillæg efter Diktat af draabbarflydende og luftformige Legemers Mekanik. Noget over 100 Opgaver ere regnede.

Mathematik. Arithmetik. Afd. a og b: Holmboes Lærebog 4de Udgave. Forbigaaet er § 1, § 41 Till., § 42 Till., § 44 Till. til 2den Opgave, Kjædebrök, § 66, 67, 68 og 69.

Geometri. Afd. a og b: Holmboes Lærebog 4de Udgave. Forbigaaet er § 114, 120, 126, 127, 128, 131, 145, 146, 147, 148, 149, 153, 155 og Hovedsætningen i § 156.

Regning. Kubikregning i Forbindelse med Triangelregning (plan Trigonometri).

Frihaandstegning. Fortsatte Øvelser efter Fortegninger og i Sortkridt.

Geometrisk Tegning. Johnsens Tegnelse fra No. 53 (Side 27) til No. 97 (Side 38). Forbigaaet er No. 91, 92, 93 og 94.

1ste Latinklasse.

Modersmaalet	} Som 1ste Realklasse.
Tydsck	
Fransk	
Religion.	
Historie.	
Geographi.	
Mathematik.	
Regning	}
Skrivning	

Latin. Afd. a: Det vigtigste af Formlæren efter Madvigs Grammatik; af Schmidts latinske Læsebog de 35 første Læsestykker samt endel Fabler tilligemed Indövelse af Hovedreglerne af Syntaxen.

Afd. b: Phædri Fabler med Forbigaaelse af nogle af de vanskeligere samt de 2 første Böger af Cæsars bell Gall. Af Madvigs Grammatik Kasuslæren, der er indöveth ved hjemmelærte mundlige Exempler og ved Smaaatile. Enkelte Afsnit af Formlæren repeterede.

2den Latinklasse.

Modersmaalet	} Som anført i Fortegnelsen for 2den Realklasse, med Undtagelse af hvad der i Modersmaalet og Tydsk er læst i Realelevernes særskilte Time.
Tydsk	
Fransk	
Religion	
Geographi	
Mathematik	

Engelsk. Afd. b: "English made easy": Formlære og valgte Stykker af Autenrieths "English Reader": Pag. 89 - 113, 182 - 192, 266 - 282, 319 - 347, samt Poesi Pag. 347 - 365 (48 Blade). Læsning extempore c. 16 Blade. Skriftlige Øvelser extempore.

Latin. Ciceros 4 katilinariske Taler og af Ovids Metamorphosis 2den Bog V. 1 - 408 og 3die Bog V. 131 - 252. Under Læsningen af Ovid er tillige gennemgaaet af den græske Mythologi Tregders Lærebog indtil Fjerde Kapitel (Heroerne). Hexametret indövet. Desuden af Cæsars gall. Krig 2den Bog 20 - 35 Kap. samt 3die Bog, fordømte kursorisk. Af Madvigs latinske Grammatik Syntaxen: Adjektiverne, Pronominerne, Sætningers Art og Forbindelse, Indikativ og dets Tider, Konjunktiv, Gjenstandssætninger i Konjunktiv, Imperativ og Infinitiv (indtil § 406). Ugentlig en Hjemmestil; enkelte skriftlige Ostersættelser fra Latin.

Græsk. Afd. a: Det Væsentligste af Lydlæren (i Sammenhæng) og Böiningslære efter Curtius's græske Grammatik med passende Exempler af Schenkls Læsebog, som desuden paa Skolen skriftlig ere oversatte og retroverterede.

Afd. b: Verba paa $\mu\tau$ efter Curtius's Grammatik med Exempler af Læsebogen; dernæst 1ste Bog af Xenophons Anabasis, med de nödvendige

syntaktiske Regler; enkelte Partier af Syntaxen ere gennemgaaede i Sammenhæng; det Væsentligste af Formlæren repeteret.

Historie. Bohr's Middelalderens og S. Petersens Norges, Sveriges og Danmarks Historie som for 2den Realklasse anført.

Desuden i en særskilt Undervisningstime efter Thriges Lærebog i den gamle Historie: Andet Afsnit, Grækernes Historie indtil den thebanske Krig (S. 24 - 103); den peloponnesiske Krig dog mere kortfattet.

Sang. Afd. a: Nodelæsning og enstemmige Øvelser efter Behrens Skolesangbog 1ste Hefte samt af enkelte Koralmelodier.

Afd. b: Disciplene have Færdighed i Nodelæsning og Taktinddeling; indövet ere 16 enstemmige, 4 tostemmige og 5 trestemmige Sange efter Behrens Skolesangbog samt de hyppigst forekommende Koralmelodier.

Afd. c: Disciplene have erhvervet Færdighed i Nodelæsning og Taktinddeling og have nogen Øvelse i fra Tavlen at gjengive en let melodisk Sats; indövet ere 13 trestemmige Sange.

Til Brug ved Sangövelserne er i forrige Aar anskaffet et Physharmonika.

Gymnastik. Afd. a: Øvelser i Gymnastik med og uden Maskineri samt de første Elementer af Exercitien uden Gevær.

Afd. b: Gymnastiske Øvelser med og uden Maskineri samt videre gaaende Exercitie i sluttet Trop uden Gevær.

Afd. c: Gymnastiske Øvelser med og uden Maskineri samt i Exercitie i sluttet Trop med Gevær, hvorunder skydes med löst Krudt.

Naar Veiret tillader det, øves Svømming om Sommeren for alle Afdelinger.

Fra Akershus Arsenal har Skolen erhholdt udlånt 24 glatløbede Perkussionsgeværer til Brug ved Exercererøvelserne.

5. Oversigt over Undervisningsstoffets Forde-
ling paa Klassernes 2aarige Kursus for føl-
gende Fags Vedkommende:

Religion.

1ste Fællesklasse.

I denne Klasses 2aarige Kursus: De vigtigste Fortællinger af det gamle og nye Testamente efter Jensens Bibelhistorie; Jesu Lidelseshistorie gennemgaaes paa Skolen efter Psalmebogen; desuden Katekismens 5 Parter; nogle Psalmer læres udenad efter Wexels Udvalg.

2den Fællesklasse.

1ste Aar: Pontoppidans Forklaring 1ste Part med stadigt Henblik paa og Henviisning til de evangeliske Parter.

2det Aar: Af 2den Part 1ste og anden Artikel; der-
efter en noget udførligere mundtlig Udvikling
af den 3die Artikel i dens Hovedpnnkter,
hvorved de Disciple, som flyttes op i 1ste
Latin- og Realklasse i det Aar, da 3die, 4de
og 5te Part her skal læses, have faaet denne
Artikel gennemgaaet, om end mere kort-
fattet end efter Pontoppidan, saa dog i dens
Helhed.

I denne Klasse gennemgaaes Jensens Bibelhistorie fuldstændigt tilligemed det lille Kompendium af Kirkens Historie.

Nogle Psalmer læres udenad efter Wexels Udvalg.
Af den hellige Skrift gennemgaaes paa Skolen

de 16 første Kapitler af Matthæi Evangelium, samt nogle af Søndagstexterne.

1ste Latin- og Realklasse.

1ste Aar: 3die Artikel fuldstændig efter Pontoppidans Forklaring.

2det Aar: Pontoppidans Forklaring 3die, 4de og 5te Part. Af Kurtz's Bibelhistorie det nye Testamente, delt i 2 Aarspensar.

Matthæi Evangeliums 12 sidste Kapitler, hvert Aar omtrent 6 Kapitler; desuden nogle af Søndagstexterne.

2den Latin- og Realklasse.

Disciplene have ved Udgangen af 1ste Latin- og Realklasse gennemgaaet første Gang hele Pontoppidans Forklaring. I 2den Latin- og Realklasse Repetition af denne Lærebog.

Af Kurtz's Bibelhistorie gennemgaaes det gamle Testamente i 2 Aarspensar.

En større Del af Johannes's Evangelium samt nogle af Søndagstexterne.

Naturhistorie.

2den Fællesklasse.

1ste Aar: Prosch's Lærebog: Fra "Dyrerigets Inddeling" til Leddyr.

2det Aar: Samme Lærebog: Leddyr, Bløddyr og Straaledyr samt et Stykke af Planteriget omtrent til Halvdækkede.

1ste Realklasse.

1ste Aar: Samme Lærebog: Fra "Levende Legemer" til "Dyrerigets Inddeling". Planteriget med Tillæg af Linné's System samt 30 a 40 Slægter efter Lærerens Diktat og Analysis af levende Planter.

2det Aar: Samme Lærebog: Dyreriget, dog med ud-

förligere Behandling af en Del indenlandske Pattedyr, Fugle og Fiske efter Uddrag af Nilsson's skandinaviske Fauna og Tegningerne til samme.

2den Realklasse.

1ste Aar: Mineralogi tilligemed Geognosi efter Lærerens Diktat og Skolens Samling, efterat som Forberedelse enkelte Sætninger af Kemiens ere mundtligt gennemgaaede omtrent i den Udstrækning, som er betegnet ved Afsnittet "Kemi" i Saxilds "Naturkundskab", og oplyste ved Experimenter.

2det Aar: Kemi gennemgaaes i samme Udstrækning og paa samme Maade som i 1ste Aar. Dernæst gennemgaaes efter Naturens Bog Noget af Planternes Organlære samt Pattedyr og Fugle.

N a t u r l æ r e.

2den Realklasse.

1ste Aar: Ved den matematiske Udervisning i 1ste Latin- og Realklasse arbeides der paa at bringe Disciplene af det hele Pensum af den elementære Mathematik, der skal gennemgaaes i Realskolen, et nogenlunde omfattende Apparat af Læresætninger og Formler, som ved Regning og Konstruktioner saaledes søges indprentet, at de opnaa nogen Færdighed i at anvende det. Foruden talrige Opgaver til Løsning paa Skolen faa nævnte Klasses Disciple i Regelen en Opgave ugentlig til Besvarelse hjemme. Efterat dernæst i 2den Realklasse nogle af de for Naturlære og Regning bestemte Timer i Begyndelsen af Skoleaaret ere anvendte til Gennemgaaelse af de triognometriske Linier samt plane

Trianglers Opløsning formedelts disse, — gennemgaaes Mekaniken tildels efter den i Skolens Program for 1856 givne Fremstilling (dog med væsentlige Forandringer) og Læreren's Diktat. Det Gennemgaaede oplyses og befæstes ved Experimenter og Lösning af Opgaver, hvoraf 100 til 150 gives Disciplene til Besvarelse hjemme.

2det Aar: Læren om Varmen, Elektriciteten og Magnetismen efter Læreren's Diktat oplyst ved Experimenter samt en Del Opgaver især angaaende Dampmaskinen. Endnu haves kun et mindre Antal Opgaver til disse Dele af Fysiken; men under den sig gennem Erfaringen mere og mere paatrængende Overbevisning om den væsentlige Nytte, som Opgaveregningen medfører for deres grundige Tilegnelse, har Læreren stillet sig som Maal at samle og bearbejde et større Antal med stadigt Hensyn til Disciplenes Modenhedsgrad.

Hvert Aar bliver desuden det foregaaende Aars Pensum mundtligt i Korthed gennemgaaet omtrent i den Udstrækning som betegnes ved vedkommende Afsnit af Saxilds "Naturkundskab".

Geometrisk Tegning.

2den Fællesklasse.

Efter geometrisk Tegnelse af Hetsch og Ursin de 14 første Afsnit, hvoraf Afd. a de 7 og Afd. b de øvrige 7 Afsnit samt Repetition af de foregaaende som Forberedelse for den geometriske Undervisning i 1ste Latin- og Realklasse.

1ste Realklasse.

Øvelser i efter opgiven Maalestok at gjengive i Opstalt og Grundrids mindre sammensatte Gjeustande

saasoni forskjellige af Skolens Inventariesager og Undervisningsapparater.

2den Realklasse.

Johnsens geometriske Tegneopgaver fra No. 53, dog med Forbigaaelse af diskontinuerlige Kurver (Ovaler) og enkelte vanskeligere Opgaver.

I de sidste Aar har derhos Eleverne i nogle Eftermiddagstimer udenfor Undervisningstiden deltaget med Læreren i ved Hjælp af Skolens Vinkelmaaler (Graphometret) at opmaale mindre Jordstykker og derpaa efter Lærerens Anvisning at forfærdige et geometrisk Kart over samme.

Gratistpladse.

Paa Grund af Storthingets Bevilgning og ifølge naadigst Resolution af 27de Juni 1860 har der siden Begyndelsen af Skoleaaret 1860—61 ved Skolen været Anledning til at besætte indtil 3 hele eller et tilsvarende Antal halve Gratistpladse.

Skolens Bibliothek og Samlinger.

Skolens Bibliothek talte ved Udgangen af Skoleaaret 1864 efter Tilgangskatalogen 847 Numere foruden norske, svenske og danske Skoleprogrammer.

En ny Realkatalog over Bibliothekets Böger er udarbejdet og færdig til Trykning i et senere Indbydelsesskrift.

Skolens Samling af fysikalske Apparater, som i 1856 talte 49 Numere, er efterhaanden forøget og tæller nu 66 Numere. Til Samlingens Vedligeholdelse og Forøgelse har været bevilget et Annum af 10 Spd. aarlig.

Af de for Skolen bestemte Naturaliesamlinger er i 1860 efter Foranstaltning fra Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet modtaget en Samling af Fugle, en liden mineralogisk Samling, der er optaget og indlemmet i den Skolen tilhørende, ved Gaver fra Forskjellige dannede, ældre Samling af Mineralier, samt et Herbarium.

I 1862 modtoges et Supplement til Fuglesamlingen. Enkelte Naturalier ere som Gave skjænkede til Skolen, tildels fra Disciple.

Skolen eier en Samling af forskjellige Undervisningsapparater, hvoriblandt enkelte større Billed- og Kartværker, som:

- Schouws og Eschrichts Afbildninger af Dyr og Planter.
 S. Nilssons illuminerade Figurer till Skandinavisk Fauna.
 200 Plancher med Figurer af Däggdjur og Foglar.
 Chr. Thornams Afbildninger til Brug ved Undervisningen i Zoologi 1-4
 N. J. Anderssons og K. Fr. Tidenius's Svensk Skol-Botanic. 250 Plancher.
 E. Gühl, J. Casper u. W. Lübke Denkmäler der Kunst I-IV.
 E. v. Sydow's Wandkarten: Erdkarte, Europa, Asia, Afrika, Nord- u. Südamerika u. Deutschland.
 A. Stieler's Hand-Atlas. 1862. 83 Karten.
 C. A. Bretschneider's Historisch-geographischer Wandatlas. 10 Karten.
 I. A. Garbs Geographische Wandkarte zum Gebrauche beim Bibellesen u. beim Unterrichte in der biblischen Geschihte.
-

Uddrag af Skolens Regnskab for 1864.

A. Vedkommende den egentlige Skolekasse.

Indtægt.

1. Beholdning efter Regnskabet for 1863	206 Spd.	119 β
2. Kongsberg Kommunes Bidrag . . .	450 —	. -
3. Kongsberg Skolekasses Bidrag til Regnskabsførerens Aflønning . . .	20 —	. -
4. Statskassens Tilskud:		
a. ordinært . . .	1300 Spd.	. β
b. til Gagetillæg efter Gagerelementet .	434 — 87 -	
c. til midlertidigt Lönstillæg . . .	217 — 48 -	1952 — 15 -
5. Skolepenge, Lys- og Brændepenge samt Indtrædelsespenge . . .	1031 —	93 -
6. Refusioner	41 —	78 -
	3702 Spd.	65 β

Udgift.

1. Lærernes Lønninger	1843 Spd.	66 β
2. Do. Gagetillæg og midlertidigt Lönstillæg	652 —	15 -
3. Timeundervisning	262 —	112 -
4. Lærerne i Sang og Gymnastik . . .	80 —	. -
5. Regnskabsførerens Procenter . . .	69 —	36 -
6. Pedellens Løn og Husleiegodtgjørelse	90 —	. -
7. Bibliotheket	26 —	42 -
8. Den fysikalske Samling	7 —	104 -
9. Et Physharmonika	42 —	. -
10. Undervisningsapparater	14 —	118 -
11. Lys og Ved	19 —	115 -
12. Byskat og Brandkontingent . . .	61 —	89 -
13. Forskjellige Udgifter	159 —	31 ¹ / ₂ -
14. Beholdning	372 —	56 ¹ / ₂ -
	3702 Spd.	65 β

B. Bibliotheket vedkommende.

Indtægt.

1. Beholdning fra 1863	9 Spd. 76 β
2. Dets aarlige Tilskud	30 — . -
	<hr/>
	39 Spd. 76 β

Udgift.

1. For Bøger og deres Indbinding . . .	26 Spd. 42 β
2. Beholdning	13 — 34 -
	<hr/>
	39 Spd. 76 β

Tabel,

hvorefter den offentlige Examen i Kongsbergs Mittel- og
Realskole i Juni og Juli 1865 bliver afholdt.

	Formiddag.	Eftermiddag.
Thorsdag 29de Juni.	2den Latin- og Realklasse } Norsk Stil. 1ste Latin- og Realklasse } 2den Fællesklasse } Retskrivning. 1ste Fællesklasse }	2den Latinklasse Latinsk Stil. 2den Realklasse } Engelsk Stil. 1ste Realklasse } 1ste Latin- og Realklasse Norsk. Rektor.
Fredag 30te Juni	2den Latin- og Realklasse Matematik, skriftlig. 1ste Latin- og Realklasse Historie. Rektor. 2den Fællesklasse Religion. Cand. theol. Monrad. 1ste Fællesklasse Regning. Tidslærer Prahm.	2den Latinklasse Latin og latinsk Oversættelse. Rektor. 1ste Latin- og Realklasse Matematik og Regning, skriftlig.
Løverdag 1ste Juli.	2den Latin- og Realklasse } Tydsk Stil. 1ste Latin- og Realklasse } 2den Fællesklasse Regning. Prahm. 1ste Fællesklasse Geographi. Student Klausen.	
Mandag 3die Juli.	2den Latin- og Realklasse Matematik. Adjunkt Saxild. 1ste Latin- og Realklasse Religion. Monrad. 2den Fællesklasse Tydsk. Adjunkt Bugge.	2den Latin- og Realklasse Religion. Monrad. 1ste Realklasse Naturhistorie. Saxild.
Tirsdag 4de Juli.	2den Latin- og Realklasse Historie. Rektor. 1ste Latin- og Realklasse Matematik. Saxild. 2den Fællesklasse a Norsk. Monrad. 2den Fællesklasse b Geometrisk Tegning. Guard. Steenstrup.	2den Realklasse Geometrisk Tegning. 1ste Latinklasse b Latin. Bugge. 1ste Latinklasse a Latin. Klausen. 2den Fællesklasse b Norsk. Monrad. 2den Fællesklasse a Geom. Tegning. Steenstrup.

Onsdag 5te Juli.	2den Latinklasse Kl. 10 Græsk. 2den Realklasse Physik og Regning. 1ste Latin- og Realklasse b Fransk. 1ste Fællesklasse Norsk.	Bugge. Saxild. Prahm. Monrad.	2den Latiklasse b } 2den Realklasse } Engelsk 1ste Realklasse }	Prahm.
Thorsdag 6te Juli.	2den Latin- og Realklasse Geographi. 2den Realklasse Naturhistorie. 1ste Latin- og Realklasse Tydsk. 2den Fællesklasse Geographi. 1ste Fællesklasse Religion.	Saxild. Saxild. Bugge. Prahm. Monrad.	2den Latin- og Realklasse } Kl. 3½ Sang. 1ste Latin- og Realklasse } Organist Klewe. 2den Fællesklasse } 1ste Fællesklasse } Kl. 5½ Gymnastik. Kapt. Engelschiön.	
Fredag 7de Juli	2den Latin- og Realklasse Fransk. 2den Latin- og Realklasse Norsk. 2den Fællesklasse Naturhistorie. 1ste Fællesklasse Historie.	Prahm. Bugge. Saxild. Monrad.		
Løverdag 8de Juli.	2den Latin- og Realklasse Tydsk. 1ste Latin- og Realklasse Geographi. 2den Fællesklasse Historie.	Bugge. Prahm. Monrad.		

Examen begynder hver Formiddag Kl. 8 og hver Eftermiddag Kl. 3½.

Udfaldet af Examen bekendtgjøres Onsdagen den 12te Juli Kl. 10 Formiddag, da tillige de af Disciplene under Examen afgivne skriftlige Besvarelser samt deres Prøvearbejder i Tegning og Skrivning blive fremlagte.

Derefter indtræde Sommerferien, der vedvare indtil den 12te August d. A.

Til at overvære Skolens offentlige Examen, der afholdes efter foranstaaende Tabel, samt Bekjendtgjørelsen af dens Udfald indbydes herved Disciplenes Forældre og Foresatte samt enhver Anden, der interesserer sig for Skolens Virksomhed.

Kongsberg i Juni 1865.

Joh. Graff.

